

48- FETİH SÛRESİ

29 ayettir. Medine’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Allah’ın yardımını, müminlerin elde edeceği mükâfat, kâfirlerin göreceği ceza, Hudeybi’ye Antlaşması, Rıdvan Biati, A’rap’lar ve münafıkların tutumu; savaştan muaf tutulanlar, ganimetler, Hayber’in Fethi’nin müjdelenmesi, Resulullah (s.a.s.)’in rüyasının gerçekleşmesi, İslam’ın tüm dinlere hâkim olması, müminlerin birbirlerine olan merhameti ve kâfirlere karşı dik durma; sahabenin fazileti.

Giriş: Fethin Müjdesi

- 1- Hiç şüphesiz ki biz sana apaçık bir fetih verdik.
- 2- Böylece Allah, geçmişte yaptığın ve gelecekte yapacağın hataları affedecek, sana vereceği nimetleri tamamlayacak ve seni dosdoğru bir yola ulaştıracaktır.
- 3- Bir de Allah sana çok değerli bir zafer nasip edecektir.
- 4- **Allah**, imanlarına iman katsınlar diye **Hudeybiye gününde** müminlerin kalbine sükûnet indirdi. Göklerin ve yerin orduları Allah’ın emrindedir. Allah bilendir, hikmet sahibidir.
- 5- **Allah** mümin erkeklerle mümin kadınları, altından ırmaklar akan cennetlere yerleştirecek ve onların günahlarının üstünü örtecektir. Onlar orada ebediyen kalacaklar. Bu, Allah katında büyük bir başarıdır.
- 6- Allah, **kendisi** hakkında kötü zanlarda bulunan münafık erkeklerle münafık kadınları ve müşrik erkeklerle müşrik kadınları ise cezalandıracaktır. Kötü günler onları bulsun! Allah onlara kızdı, onları lanetledi ve onlara cehennemi hazırladı. Orası çok kötü bir yerdir.
- 7- Göklerin ve yerin orduları Allah’ın emrindedir. Allah Aziz’dir, hikmet sahibidir.

Açıklama:

1. Müfessirlerin çoğunluğuna göre birinci ayette geçen fetihten maksat, Hudeybiye Antlaşması’dır. Zira bu antlaşmanın kendisi büyük bir fetih olup diğer fetihlerin kapısını açmıştır. Hudeybiye Antlaşması’ndan sonra İslam çok hızlı bir şekilde Arap Yarımadası’na hâkim olmuş, bölgedeki fitnenin kaynağı olan Hayber’in hâkimiyetine son verilmiş, bölgedeki krallarla yazışmalar başlamış, heyetlerle görüşmeler yapılmış ve birkaç yıl sonra Mekke’nin Fethi gerçekleşmiştir.
2. Hudeybiye’de münafıklar yoktu. Çünkü onlar silahsız, teçhizatsız ve savaş malzemesi olmadan umre yapmak için Mekke’ye giden Resulullah’ın ve yanındaki müminlerin sağ salim döneceklerini beklemiyorlardı.
3. Müşrikler, Hudeybiye’ye kadar gelen müminler hakkında tam olarak ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Büyük bir çıkmaza girmişlerdi. Mekke’ye gelen bu kişiler düşmanları da olsa sonuçta ihram elbisesi giymişlerdi ve yanlarında savaş aletleri yoktu. Onlara saldırmak, husumet halinde oldukları diğer kabileleri de olumsuz etkileyecek ve onlar da umre yapmaktan korkar hale geleceklerdi. Zira umre ibadeti için gelenlere hiçbir surette dokunulmuyordu.
4. Müşrikler, müminlere saldırmak istedilerse de siyasi, ticarî ve dinî kaygılar ve silahsız umrecilere saldırmanın vereceği utanç nedeniyle bilfiil savaşa girmediler. Bu nedenle müminleri savaşımaya kıskırtmanın yollarını aradılar. Onlara taciz saldırılarında bulundular ve baskınlar yaptılar. Amaçları müminleri öfkelenendirip onları savaş başlatan taraf yapmaktı. Fakat her seferinde Resulullah (s.a.s.) olayları bastırdı ve müşriklerin eline istedikleri savaşı vermedi.

5. Bu ve benzeri sebepler nedeniyle Mekkeliler, Medine'den gelen Müslümanlarla antlaşma yoluna gitmek zorunda kaldı. Uzun süren bekleyişten ve görüşmelerden sonra Hudeybiye denilen yerde bir antlaşma imzalandı.

6. Müminler, Allah'a ve resulüne olan sonsuz güvenlerinden dolayı yanlarına silah malzemesi almadan ve ihram elbisesiyle düşmanlarının topraklarına kadar gelmişlerdi. Bu onların ne kadar büyük bir imana sahip olduklarının da bir deliliydi. Onlar bunu yaparak imanlarına iman kattılar. Böylece müminlerle münafıklar birbirlerinden ayrıldılar.

**

Müminlerin Resulullah (s.a.s.)'e Bağlılıkları

8- **Ey Muhammed!** Hiç şüphesiz ki biz seni bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik.

9- **Ey müminler! Biz onu** Allah'a ve resulüne iman etmeniz, onun **resulünü** desteklemeniz, ona gereken saygıyı göstermeniz ve Rabbinizi sabah akşam yüceltmeniz için **gönderdik**.

10- Hiç şüphesiz ki sana biat edenler, aslında Allah'a biat ediyorlar. Allah'ın eli onların ellerinin üstündedir. Her kim verdiği sözü bozarsa kendi aleyhine sözünü bozmuş olur. Her kim Allah'a verdiği ahde vefa gösterirse **Allah** ona büyük bir mükâfat verecektir.

Açıklama:

Resulullah (s.a.s.) Hudeybiye gününde müminlerden biat aldı. Zira Mekke'ye elçi olarak gönderdiği Hz. Osman'ın öldürüldüğüyle ilgili haberler gelmişti. Uluslararası hukukta elçilerin öldürülmeleri açık savaş sebebidir. Bu nedenle Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Hudeybiye'de bir ağacın altında kendisiyle birlikte umre yapmak için gelen yaklaşık 1400 kişiden bağlılık sözü aldı. Müminlerin yanında savaş aletleri yoktu. Buna rağmen savaşıacaklarına ve Resulullah'ı canları pahasına koruyacaklarına dair söz verdiler. Hz. Osman'ın öldürüldüğüyle ilgili haberlerin asılsız çıkmasıyla herhangi bir savaş patlak vermedi. Müminler burada bir kez daha imanlarına iman kattılar. Çünkü karşılarında güçlü bir düşman vardı. Kendi şehirlerinden uzaktaydılar. Yanlarında silah yoktu ve günlerdir Hudeybiye'de tutsak kalmışlardı. Üstüne üstlük ihramdaydılar. Böyle bir sadakati ancak iman gücü olanlar gösterebilirlerdi. Nitekim Allah, bu topluluktan övgüyle bahsetmiş ve onlardan razı olduğunu söylemiştir.

**

Münafıkların, Mekke'ye Umre Yapmak İçin Giden Müminler Hakkındaki Kötü Düşünceleri

11- **Umre yolculuğunuzda** geride kalmayı seçen A'raplardan bazıları sana şöyle diyecekler: "Bizi mallarımız ve evlatlarımız meşgul etti. Bizim için **Allah'tan** af dile!"

Onlar aslında kalplerinde olmayan şeyleri dilleriyle söylüyorlar. **Onlara** de ki: "Eğer Allah size bir zarar vermek istese ona karşı size kim sahip çıkabilir? Ya da size bir fayda vermek istese **buna kim engel olabilir?** Bilakis Allah yaptıklarınızdan önceden haberdardı."

12- "Fakat sizler, resulün ve müminlerin, ailelerinin yanına bir daha dönemeyeceklerini düşünmüştünüz ve bu **düşünce**, kalbinize güzel gösterilmişti. **Müminler** hakkında hep kötü **bir sonla biten** düşüncelere kapılmıştınız. Bu nedenle kötü bir toplum oldunuz."

13- Her kim Allah'a ve resulüne iman etmezse **şunu bilsin ki** biz, kâfirler için alevli **bir ateş** hazırladık.

14- Göklerin ve yerin yönetimi ve mülkiyeti Allah'a aittir. O, dilediğini bağışlar, dilediğine ise ceza verir. Allah bağışlayandır, merhamet edendir.

Açıklama:

1. Resulullah (s.a.s.) Mekke'ye umre yapmak için gideceği zaman bölgedeki kabilelere haber göndermişti. Ancak onlar, "İşlerimiz var, çocuklarımız var, meşguliyetlerimiz var" diyerek Resulullah (s.a.s.) ile umre yolculuğuna çıkmadılar. Onlar dilleriyle bunu söylüyorlardı ama kalplerinde geçen tam olarak bu değildi. Onlar, Resulullah (s.a.s.) ile onun yanındaki müminlerin Medine'ye bir daha dönemeyeceklerini; Mekkelilerin onların hepsini kılıçtan geçireceğini düşünüyorlardı. Münafıklar her zaman müminlerin başına bir felaket gelmesini gözlerler. Müminler hakkında her zaman kötü düşüncelerde bulunurlar.

2. Gerçek müminler ise zor günde de kolay günde de teslimiyetlerini gösterdiler ve imanlarında sadık olduklarını ispatladılar. Allah Teâlâ Hudeybiye'de bağlılık ve sadakat gösteren müminleri Hayber'in Fethi ile müjdeledi. Müminler Hudeybiye'den döndükten kısa bir süre sonra bölgenin fitne kaynağı ve şer üssü haline gelen Hayber'i fethetmek için yola koyuldu.

**

Münafıklar Yalnızca Kendi Menfaatlerini Düşünürler

15- **Medine'den umre yapmak için çıktığımız zaman** geride kalmayı seçenler, ganimetleri elde etmek için **Hayber'e** doğru yola koyulduğunuzda ise size şöyle diyecekler: "Bizi bırakın; biz de sizinle gelelim." Onlar, **ganimetlerin sizin olacağına dair** Allah'ın **verdiği** sözü değiştirmek istiyorlar. De ki: "Bizimle gelmeyeceksiniz. Allah sizin hakkınızda önceden bunu söyledi." Onlar, "Siz, bizim **ganimete ortak olmamızı** çekemiyorsunuz" diyecekler. Doğrusu şu ki onlar çok az anlıyorlar.

16- A'raplardan geride kalmayı seçenlere de ki: "Yakın bir zamanda güçlü ve savaşçı bir milletle **savaşmaya** çağrılacaksınız. Ya onlarla savaşacaksınız ya da **savaşmaya gerek kalmadan** onlar Müslüman olacaklar. Eğer bu **çağrıya** itaat ederseniz Allah size güzel bir karşılık verecektir. Fakat daha önce arkanızı dönüp kaçtığımız gibi yine arkanızı dönüp kaçarsanız **Allah** sizi elem verici bir azapla cezalandıracaktır."

17- Gözleri görmeyen için **savaşa çıkma** sorumluluğu yoktur. Topal için bir sorumluluk yoktur. Hasta için de bir sorumluluk yoktur. Her kim Allah'a ve resulüne itaat ederse **Allah** onu altından ırmakların aktığı cennetlere yerleştirecektir. Her kim de arkasını dönüp giderse **Allah** onu elem verici bir azapla cezalandıracaktır.

Açıklama:

1. Münafıklar zor günlerde ortalıktan sıvışır. Ama menfaatin olduğu yere üşüşürler. Münafıklar zor günlerin değil, bolluk günlerinin adamlarıdır. Ganimetin kokusunu aldıklarında işleri yokmuş gibi nutuk atarlar. Fakat riskin, korkunun ve sıkıntının olduğu durumlarda hep bir bahane ve mazeret öne sürerler. Münafıklar, Hayber'e gitmek için ne kadar ısrar ettilerse de Allah resulü onları bu savaşa dahil etmedi. Çünkü onlar birkaç ay öncesindeki umre davetine bilerek icabet etmemişlerdi. Müminler umre yapmak için yola çıktıklarında onlarla gitmek yerine, evlerinde kalmayı tercih ettiler. Çünkü umrede risk vardı, geri dönememe korkusu vardı ve dünyalık bir şey yoktu. Fakat Hayber'de ganimet vardı, zenginlik vardı, kazanç vardı. Onlar savaşmak için değil, ganimet elde etmek için müminlerle gelmeyi istiyorlardı.

2. Allah Teâlâ herkese aynı sorumlulukları yüklememiştir. İster umre olsun ister Hayber seferi olsun gelmek isteyip de bedensel durumu buna müsait olmayanları Allah Teâlâ muaf tutmuştur.

**

Allah Biat Eden Müminlerden Rızılı Oldu

18- Allah, **Hudeybiye'deki** ağacın altında sana biat eden müminlerden razı oldu ve onların kalbinde olanı belli etti. **Allah** onların üzerine sükûnet indirdi ve onları yakın bir fetihle ödüllendirdi.

19- **Allah** onları, elde edecekleri birçok ganimetle de **ödüllendirdi**. Allah Aziz'dir, hikmet sahibidir.

20- Allah size, elde edeceğiniz birçok ganimetin sözünü verdi. Bunu size hemen verdi ve **size saldırmak isteyen** insanların ellerini sizden çekti. **Bunları, siz** müminlere bir işaret olması ve sizi dosdoğru yola muvaffak kılmak için yaptı.

21- Allah, gücünüzün **şu an** yetmediği ama kuşatmasına aldığı başka **fetihlerin ve ganimetlerin** de sözünü verdi. Allah her şeyin üstesinden gelmeye kadirdir.

22- Eğer kâfirler **Hudeybiye'de** sizinle savaşsalar arkalarına bakmadan kaçarlardı. Sonra onlar ne bir koruyucu ne de bir yardımcı bulabilirlerdi.

23- **Bu**, Allah'ın öteden beri belirlediği bir yasadır. Sen Allah'ın **toplumsal** yasalarında hiçbir değişiklik bulamazsın.

Açıklama:

1. Müminler Hudeybiye'de uzun bir süre kuşatma altında tutuldular. Hz. Osman'ın Mekke'den geri dönmemesi, öldürüldüğüne dair söylentilere neden oldu. Eğer o öldürülmüşse bu açık bir savaş ilanı sayılırdı ve her an müminlere de bir saldırı yapılabilirdi. Resulullah (s.a.s.) tüm ashabından bir ağacın altında biat yani bağlılık yemini aldı. Onlar, kanlarının son damlasına kadar onun yanında duracaklarına ve ne pahasına olursa olsun kaçmayacaklarına dair söz verdiler.

2. Allah müminlerden razı oldu. Zira onlar, yanlarında hiçbir silah malzemesi olmamasına rağmen savaşa gireceklerine ve Resulullah (s.a.s.)'i koruyacaklarına dair söz verdiler. Bu ise fedakârlığın ve cesaretin zirvesiydi.

3. Allah Teâlâ onların bu fedakârlığına karşılık olarak, yakın bir zamanda ellerine geçecek bir fetih nasip etti. Bu fetih, bölgede kilit bir nokta oynayan, dönemin şer merkezi haline gelen ve Yahudilerin toplanma üssü olan Hayber'di. Hudeybiye gününde yapılan antlaşmayı fırsat bilen Resulullah (s.a.s.), Mekkelilerle henüz ittifak halinde olmayan Hayber'e askerî bir sefer düzenledi. Mekkeliler de Hayber de böyle bir şey beklemiyorlardı. Mekkeliler isteselerdi de onlara yardım edemezlerdi. Çünkü antlaşma gereği Medinelilerin savaş halinde olduğu bir şehre yardım edemezlerdi.

**

Hudeybiye Gününde Yaşananlar

24- **Allah**, Mekke sınırlarında bulunan **Hudeybiye'de size saldırmak isteyen** insanların ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan çekti. Hâlbuki **onların ani bir baskın yapmalarından** sonra sizi onlara muzaffer kılmıştı. Allah yaptıklarınızı görüyordu.

25- Onlar **haklı** inkâr eden, sizleri Mescid-i Haram'dan engelleyen ve **Mina'da** kesilmek için getirilen kurbanlık hayvanların kesim yerine götürülmesine izin vermeyen kimselerdir. Eğer **Mekke'de** kendilerini tanımadığınız mümin erkeklerle mümin kadınları öldürmeniz ve onlardan dolayı bilmeden günaha düşme durumunuz olmasaydı **Allah size savaş izni verirdi**. Allah dilediği kimseyi rahmetine alacaktır. Eğer onlar **Mekke'den** ayrılmış olsalardı biz, onlardan kâfir olanlara elem verici bir azap tattırırdık.

26- Çünkü kâfirler, kalplerine kibri; cahiliye döneminin kibrini koymuşlardı. Allah, resulünün ve müminlerin üzerine sükûnetini indirdi ve onlara takva sözünün gereğini yapmayı zorunlu kıldı. Zira onlar buna daha layıktılar ve bunun ehliydimler. Allah her şeyi biliyordu.

Açıklama:

1. Allah Teâlâ Hudeybiye’de savaşın çıkmasına izin vermedi. Müminlerle müşrikler savaşın eşiğine kadar geldiler ama savaş gerçekleşmedi. Mekkeliler taciz saldırılarında bulunuyor ve müminleri kışkırtıp onları savaşa girmeye zorluyorlardı. Çünkü kendileri savaşı başlatan taraf olmak istemiyorlardı. Allah Teâlâ hem Resulullah’a hem müminlere sükûnet indirdi. Onlar bu sayede büyük bir sabır ve metanet gösterdiler.

2. Mekke’de bazı sebeplerden dolayı imanını gizli tutan ya da hicret etme imkânı olmadığı için oradan ayrılamayan müminler vardı. Allah Teâlâ onları da koruma altına almak için Mekkelilerle Medineliler arasında savaşın gerçekleşmesine izin vermedi.

3. Kibir, gerçekleri görmeye engel olan en büyük manevî hastalıklardan biridir. Hudeybiye gününde Mekkeliler cahiliye kibrine ve inadına yenik düşmüşlerdi. Bu nedenle müminlere her türlü zorluğu çıkardılar. Müminlerin o sene umre için Mekke’ye girmelerine izin vermediler. Antlaşma esnasında bile inat ve kibirden dolayı büyük zorluklar çıkardılar. Müminler ise Allah’ın emrettiği takva sözüne bağlı kaldılar.

**

Kapanış: Resulullah’ın Rüyasının Gerçekleşmesi ve Sahabenin Allah Katındaki Değeri

27- Hiç şüphesiz ki Allah, resulünün gördüğü rüyanın hak olduğunu ortaya çıkaracaktır. Sizler, Allah’ın izniyle güvenli bir şekilde, başınızı kazınmış ya da tıraş etmiş olarak ve kimseden korkmadan Mescid-i Haram’a gireceksiniz. **Allah** sizin bilmediğiniz şeyleri biliyordu. Bunun öncesinde ise size yakın bir fetih nasip edecektir.

28- **Allah**, resulünü hidayetle ve hak din olan **İslam’la** gönderdi. Onu bütün dinlere hâkim kılacaktır. **Buna** şahit olarak Allah yeter.

29- Muhammed Allah’ın resulüdür. Onunla beraber olanlar, kâfirlere karşı tavizsiz, kendi aralarında ise merhametlidirler. Sen onları rükû ve secde halinde görürsün. Onlar Allah’ın ihsanını ve rızasını ararlar. Onların alameti, secde izinden dolayı yüzlerindedir. Bu onların Tevrat’taki örneğidir.

İncil’deki örnekleri ise şöyledir: Onların durumu, filizini **önce topraktan** çıkaran, sonra onu besleyip güçlendiren, sonra onu kalınlaştıran ve bu sayede gövdesi üstünde durabilen bir ekine benziyor. Bu durum çiftçilerin hoşuna gidiyor ama Allah **önce zayıf bir bitkiyken sonra güçlenen müminlerle**, kâfirleri öfkelenmek istiyor. Allah onlardan iman eden ve salih amel işleyenler için bir bağışlanma ve büyük bir mükâfat olduğunun sözünü vermiştir.

Açıklama:

1. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem Medine’deyken rüyasında Kâbe’yi tavaf ettiğini görmüş ve bunu ashabıyla paylaşmıştı. Bu rüya sahabeyi heyecanlandırmıştı. Çünkü peygamberlerin rüyaları da vahiydir. Bu da onların Kabe’yi tavaf edebilecekleri anlamına geliyordu. Resulullah (s.a.s.) bölgedeki kabilelere de haber gönderdi. Ancak bedevî Araplar umre yolculuğuna çıkmadılar. Medine’de ise münafıklar bu yolculuğa sıcak bakmıyorlardı. Onlar da bu yolculuğu tehlikeli gördüklerinden yolculuğa çıkmadılar. Böylece umre yolculuğuna sadece iman güçlü olan müminler katıldı. Günler süren yorucu bir yolculuktan sonra Mekke’ye yakın bir yer olan Hudeybiye’ye kadar geldiler. Ancak Hudeybiye’de Mekkeliler tarafından durduruldular. Uzun süren görüşmelerin ardından müminlerin Mekke’ye o sene girmelerine izin verilmedi. Yapılan antlaşma gereği gelecek sene umre için gelmelerine izin verildi. Ertesi sene müminler güven içinde, hiçbir şeyden korkmadan ve huzurla umre ibadetlerini yaptılar. Allah, resulünün gördüğü rüyayı bu şekilde gerçekleştirdi.

2. Müminler birbirlerine karşı merhametli, kâfirlere karşı tavizsiz, dik ve serttirler. Çünkü Allah için severler, Allah için buğzederler. Resulullah (s.a.s.)’e iman eden sahabeler üç kutsal kitapta övülmüşlerdir. Bu da onların Allah katında ne kadar değerli olduklarını göstermektedir.

**

49- HUCURAT SÛRESİ

18 ayettir. Medine’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Müminlere uyarılar, Resulullah (s.a.s.)’e nezaket, asılsız haberlere itibar etmeme, birbiriyle kavgalı olan müminleri barıştırma, müminlerin kardeş ilan edilmesi, adalet, insanlarla alay etmeme; kötü lakap takmaktan, kötü zandan, gıybetten ve kusur araştırmaktan uzak durma; gerçek iman, cihat, iman etmeyi başa kakmama ve Allah’ın iman bahşetmesine şükürle karşılık verme.

Giriş: Resulullah (s.a.s.)’e Karşı Saygılı Olmanın Gerekliği

1- Ey iman edenler, Allah’ın ve resulünün önüne **hiçbir şeyi** geçirmeyin! Allah’tan korkun. Hiç şüphesiz ki Allah işittendir, bilendir.

2- Ey iman edenler, sesinizi nebinin sesinin üstüne çıkarmayın ve birbirinize seslendiğiniz gibi ona seslenmeyin! Yoksa farkında bile olmadan **salih** amelleriniz boşa gider.

3- Resulullah’ın yanında seslerini kısarak konuşanlara gelince, Allah, takvaya ulaştırmak için onların kalbini imtihan etti. Onlar için bir bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır.

4- **Ey Muhammed!** Sana odaların arkasından **saygısızca** seslenenlerin birçoğu düşüncesizdir.

5- Sen onların yanına çıkıncaya kadar onlar sabretselerdi kendileri için daha hayırlı olurdu. Allah bağışlayandır, merhamet edendir.

Açıklama:

1. Allah’ın ve resulünün sözlerinin, emirlerinin ve yasaklarının önüne hiçbir şeyin geçirilmemesi gerekir. Her konuda öncelik Allah’ın kitabına ve resulünün sözlerine aittir. Hiçbir söz, Allah’ın ve resulünün sözünün önüne geçirilmemelidir. Hiçbir eylem, Allah’ın ve resulünün emrettiği eylemin önüne geçmemelidir.

2. Allah Teâlâ Resulullah (s.a.s.)’e yapılan nezaketsizliği uygun görmemiş ve bu konuda müminleri uyarmıştır. Ona seslenirken dahi nezaketi elden bırakmamak gerektiğini, aksi halde bu davranışın, onların amellerini silip süpüreceğini söylemiştir.

**

Müminlere Adab-ı Muaşeretle İlgili Bazı Uyarılar ve Tavsiyeler

6- Ey iman edenler! Eğer bir fasık size bir haber getirirse o **haberini doğruluğunu** araştırın. Aksi halde bilmeden bir kavme zarar verirsiniz ve yaptığınızdan pişman olursunuz.

7- Allah’ın resulünün aranızda olduğunu bilin. Eğer o, birçok konuda sizi dinleseydi bundan dolayı sıkıntıya düşerdiniz. Fakat Allah size imanı sevdirdi ve onu kalplerinizde çekici kıldı. İnkârı, fasıklığı ve isyanı ise size çirkin gösterdi. İstikamette olanlar işte bunlardır.

8- **Bu**, Allah’tan bir fazilet ve nimettir. Allah bilendir, hikmet sahibidir.

9- Eğer müminlerden iki grup kavga ederse onların arasını düzeltin. Eğer biri diğerine karşı haddini aşarsa Allah’ın hükmüne dönünceye kadar haddi aşan grupla siz de savaşın. Eğer **yaptıkları hatadan** dönerlerse tarafların arasını adalete uygun bir şekilde düzeltin ve adaleti sağlayın. Hiç şüphesiz ki Allah adaletle hükmedenleri sever.

10- Müminler ancak kardeşlerdir. Bu nedenle kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'tan korkun ki merhamete nail olasınız.

11- Ey iman edenler! Bir topluluk başka bir toplulukla alay etmesin. Belki de onlar, **alay eden topluluktan** daha hayırlıdır. Kadınlar da kadınlarla **alay etmesin**. Belki de onlar, **alay eden kadınlardan** daha hayırlıdır. Birbirinizi çekiştirmeyin ve birbirinize kötü lakaplar takmayın. İmandan sonra fasıklık ismi çok kötüdür. Her kim **bunlardan** tövbe etmezse onlar zalimlerin bizzat kendileridirler.

12- Ey iman edenler, zannın birçoğundan uzak durun! Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Hiç kimsenin ayıp ve kusurunu araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Sizden biriniz, ölmüş olan kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Bundan tiksindiniz değil mi? Allah'tan korkun. Hiç şüphesiz ki Allah tövbeleri kabul edendir, merhamet edendir.

13- Ey insanlar, **şunu bilin ki** biz sizi bir erkekten ve bir kadından yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizleri milletlere ve kabilelere ayırdık! Hiç şüphesiz ki Allah katında en değerli olanınız, en takvalı olanınızdır. Allah **her şeyi** bilendir, **her şeyden** haberdardır.

Açıklama:

1. Bu bölümdeki ayetlerde müminlere sosyal ilişkileriyle ilgili bazı emirler, yasaklar ve tavsiyeler yer almaktadır. Bir mümin, duyduğu ve okuduğu her habere inanmamalı; haberin doğruluğunu teyit etmeden haberin içeriğine göre hareket etmemelidir. Zira bazen haber yalan veya yanlış anlaşılmış olabilir.

2. Müminlerden iki grup kendi aralarında husumetli olurlarsa bu durumda diğerlerinin arabuluculuk yapması gerekir. Arabuluculuk yapanların adaleti elden bırakmamaları ve taraf tutmamaları gerekir.

3. Müminler ırkları, renkleri, dilleri ve kimlikleri ayırt edilmeksizin kardeşlerdir.

4. Müminlerin birbirlerini alaya almamaları ve başkalarının ayıp ve kusurlarını araştırmamaları gerekir. Her mümin, kötü lakaplar kullanmaktan, suizandan, gıybetten, hakaret etmekten, incitmekten ve ayıplamaktan uzak durmalıdır. Allah Teâlâ müminlerin onur ve haysiyetine yapılan her türlü saldırganlığı yasaklamıştır.

5. Allah katında insanın değeri; doğduğu yer, dili, kimliği, kabilesi ve statüsü ile değildir. Allah'ın yanında önemli olan kimlik değil kişiliktir. İnsanı Allah katında değerli yapan, doğarken kazandığı haklar ve statü değil, yaşarken elde ettiği faziletlerdir.

**

Kapanış: Önemli Olan Bedenlerin Değil Kalplerin Teslimiyetidir

14- A'raplar, "Bizler iman ettik" dediler. De ki: "Siz iman etmediniz. Bunun yerine, biz teslim olduk, deyin. Çünkü kalplerinize iman henüz girmedir. Eğer Allah'a ve resulüne itaat ederseniz o sizin **salih** amellerinizden hiçbirini eksiltmeyecektir. Hiç şüphesiz ki Allah bağışlayandır, merhamet edendir."

15- Gerçek müminler; Allah'a ve resulüne iman eden, sonra **imanları hususunda** hiçbir şüpheye düşmeyen, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihat edenlerdir. **İmanlarında** sadık olanlar işte bunlardır.

16- De ki: "Dininizi Allah'a mı öğretmeye çalışıyorsunuz? Allah göklerde ve yerde olan her şeyi bilir. Allah her şeyi bilendir."

17- Onlar Müslüman oldular diye sana minnet ediyorlar. De ki: “Müslüman olmanızı başıma kakıp minnet etmeyin! Bilakis sizi iman etmeye muvaffak kıldığı için Allah size minnet edecektir. Tabi eğer doğru söylüyorsanız!”

18- Hiç şüphesiz ki Allah göklerin ve yerin tüm gizliliklerini biliyor. Allah yaptıklarınızı da görürdür.

Açıklama:

1. A’rap, Medine’nin civar dağlarında veya vadilerinde göçebe olarak yaşayan bazı Arap kabileleri için kullanılan özel bir kavramdır. Bunlardan bazıları iman ettiklerini beyan ettikleri halde Resulullah’ın emirlerine uymuyordu. Açlık, kıtlık, yoksulluk, korku ve tehlike sezdiklerinde Resulullah’ın yanına gelip ondan maddî manevî yardım talebinde bulunuyorlardı. Fakat Resulullah (s.a.s.) onları Tebük’e gitmek için sefere; Medine’yi savunmaya ve umre yapmak için çağırırken, onlar emre icabet etmiyor: “İşimiz ve çocuklarımız var” diyerek kendilerine verilen emri savsaklıyorlardı. Bunlar kalıplarıyla Müslüman gibi gözükseler de kalpleriyle iman etmemişlerdi. Çünkü iman sorumluluk gerektirir. Bunlar ise hiçbir sorumluluğun altına girmeden Müslüman kalmak istiyorlardı.

2. A’raplar Müslüman oldukları için minnet ediyor ve bunu başa kakıyorlardı. Müslümanlara bir faydaları dokunmadığı halde Müslüman olmalarını her fırsatta dile getiriyor ve imtiyaz bekliyorlardı. Hâlbuki imanı ve İslam’ı bahşeden Allah’tır. Mennan olan Allah’tır. Minnet edecek olan Allah’tır.

**

36- YASİN SÛRESİ

83 ayettir. Mekke’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Kur’ân’ın gönderilmesindeki amaç, kâfirlerin inadı, tüm amellerin yazıya geçirilmesi, kendilerine üç elçi gönderilen kavmin kıssası, Allah’ın kudret ve azametinden örnekler, kıyametin kopması, yeniden diriliş, hesap, cennet, cehennem, Resulullah (s.a.s.)’e teselli ve Allah’ın tüm evren üzerindeki hâkimiyeti.

Giriş: Kur’ân’ın Gönderilmesindeki Amaç ve Ahiret Hayatından Kısa Bir Kesit

1- Yâ. Sîn.

2- Hikmet dolu Kur’ân’a yemin olsun!

3- Sen gerçekten gönderilen elçilerdensin.

4- Dosdoğru bir yoldasın.

5- **Bu Kur’ân** el-Aziz, er-Rahim olan Allah tarafından indirildi.

6- **Bu Kur’ân** daha önce ataları uyarılmamış, bu nedenle **tevhit**ten habersiz olan bir kavmi uyarman için **indirildi**.

7- Hiç şüphesiz ki onların birçoğu hakkında **azap** sözümüz müstahak oldu. Çünkü onlar iman etmeyecekler.

8- Biz **kıyamet gününde** onların boyunlarına çenelerine kadar uzanan demirden halkalar geçireceğiz. Bu nedenle başları yukarıya doğru dikilmiş bir halde duracaklar.

9- Biz onların önüne bir set, arkalarına ise **başka** bir set çektik. Onların üzerini de kapattık. Bu nedenle onlar göremezler.

10- Onları uyarsan da uyarmasan da onlar için ayındır. Onlar iman etmeyecekler.

11- **Ey Muhammed!** Sen ancak öğüt dolu **Kur'ân'a** tabi olan ve görmediği halde Rahmân'dan korkan kişiyi uyarabilirsin. Onu bir bağışlanmayla ve değerli bir mükâfatla müjdele.

12- Hiç şüphesiz ki ölüleri biz diriltiyoruz. Onların **dünyadayken** yaptıklarını ve **orada** bıraktıkları izleri yazıyoruz. Biz zaten her şeyi apaçık bir kitapta kaydettik.

Açıklama:

1. Kur'ân öğüt ve hikmet dolu bir kitaptır. Onun gönderilmesindeki amaç, insanın hem dünyada hem ahirette saadeti elde etmesidir.

2. Kalbi küfürle, inatla, kibirle ve günahla dolu olan bir kimseye hakkı göstersen de göstermesen de onun için değişen bir şey olmayacaktır. Böyle kimseler gerçekleri tüm çıplaklığıyla görseler yine de iman etmezler. Bunlar Allah'ın kalplerini mühürlediği kişilerdir. Onların kalplerinin mühürlenmesinin sebebi ise küfrü, inadı ve günahı terk etmek istememeleridir.

3. Bu dünyada herkesin ameli yazılmaktadır. Bir kimse öldükten sonra artık amel işlemesi mümkün olmadığından onun amel defteri de kapanmış olur. Ancak bir kimse öldükten sonra dünyada devam eden bir kötülük bırakmışsa onun amel defterine kötülükler yazılmaya devam eder. Eğer iyilik bırakmışsa onun amel defterine iyilikler yazılmaya devam eder. Bu dünyada kim hangi izi bırakmışsa o iz silininceye kadar amel defterine sevap ya da günah yazılmaya devam eder.

**

Kendilerine Üç Elçi Gönderilen Kavmin Kıssası ve İsimsiz Bir Kahramanın Mücadelesi

13- **Ey Muhammed!** Kendilerine elçiler gelen şehir halkının haberini onlara anlat:

14- Biz onlara iki elçi göndermiştik. Fakat onlar bunları yalanladılar. Biz de üçüncü **bir elçiyle onları** destekledik. Onlar **şehir halkına**, “Biz size gönderilen elçileriz” dediler.

15- **Şehir halkı** ise şöyle karşılık verdi: “Sizler de yalnızca bizim gibi insanlarsınız. Rahmân hiçbir şey indirmedir. Sizler yalan söylüyorsunuz.”

16- **Elçiler** dediler ki: “Rabbimiz biliyor ki bizler size gönderilen elçileriz.”

17- “Bizim açık ve anlaşılır bir tebliğden başka bir sorumluluğumuz yoktur.”

18- **Şehir halkı**, “Biz sizin yüzünüzden uğursuzluğa yakalandık. Eğer **buna** bir son vermezseniz kesinlikle sizi taşılayacağız ve bizden size elem verici bir azap dokunacaktır” dediler.

19- **Elçiler** şöyle dediler: “Uğursuzluğa yakalanmanız sizin yüzünüzdenindir. Uyarıldığınız için mi **uğursuzluğa yakalandınız?** Bilakis sizler haddi aşan bir toplumsunuz.”

20- Şehrin öbür ucundan bir adam koşarak geldi. Dedi ki: “Ey kavmim, elçilere uyun!”

21- “Sizden hiçbir karşılık istemeyen **elçilere** uyun! Onlar hidayete ermiş kimselerdir.”

22- “Beni yoktan var eden **Rabbime** neden ibadet etmeyeyim ki? Siz de ona döndürüleceksiniz.”

23- “Onu bırakıp başka ilahlar mı edineceğim? Eğer Rahmân bana bir zarar vermek isterse onların şefaati bana hiçbir fayda vermeyecektir ve onlar beni kurtaramayacaklar.”

24- “**Ondan başkasını ilah edinirsem** o takdirde apaçık bir dalaletin içinde olurum.”

25- “Hiç şüphesiz ki ben **gerçek** Rabbinize iman ettim. Beni bir dinleyin!”

26- **Kavmi onu öldürünce ona**, “Cennete gir” denildi. Dedi ki: “Keşke kavmim de bilseydi!”

27- “Rabbimin beni bağışladığını ve beni ikram edilenlerden kıldığını **keşke bilselerdi!**”

YIRMI ÜÇÜNCÜ CÜZ

28- Biz onun **öldürülmesinden** sonra onun kavmine gökten bir ordu indirmedik. İndirecek de değildik.

29- **Onların hakkından gelmek için** şiddetli bir ses yeterli oldu. Onlar birden sönüverdiler.

30- Eyvahlar olsun bu kullara! Çünkü onlar, kendilerine ne zaman bir elçi geldiye onunla alay ediyorlardı.

31- Onlar, kendilerinden önce nice kavimleri helak ettiğimizi ve onların, kendilerine bir daha dönmediklerini görmüyorlar mı?

32- Onların hepsi bizim yanımıza yakalanıp getirilecekler.

Açıklama:

1. Bu bölümde bir kavme gelen üç elçiden ve bu elçilerin tarafını tutan isimsiz bir kahramandan bahsedilmiştir. Bu kavme üç elçi gelmişti. Bu elçilerden maksadın, resulter veya resulün elçileri olduğu konusu ihtilafıdır. Ancak ayetlerin siyak ve sibakı bunların resul olduklarına işaret etmektedir. Tefsir kaynaklarında kendilerine üç elçinin geldiği şehrin Antakya olduğu geçmektedir. Şehrin öbür ucundan koşarak gelen ve kavmini uyaran kişinin isminin ise Habib en-Neccar olduğu söylenmiştir. Başka isimler de zikredilmişse de en meşhur isim budur.

2. Bu kavim, yakalandıkları uğursuzlukları elçilerin gelmesine bağlamışlardı. Ancak uğursuzluk olarak gördükleri musibetlerin sebebi elçiler değil, nankör olmalarıydı. Nankörlük etmelerinden dolayı cezalandırılıyorlardı. Onlar ise bunun bir uğursuzluk olduğunu söylüyorlardı.

3. Bu kavme üç elçi gelmesine rağmen, bu kavimden sadece bir kişi iman etti. Allah’ın yanında kaç kişinin iman ettiğinin bir önemi yoktur. Onun yanında nicelik değil, nitelik önemlidir. Allah’ın yanında iman eden bir kişi, iman etmeyen binlerce kişiden daha değerlidir.

4. Allah Teâlâ bu kıssada ismi meçhul bir adamdan bahsetti. Onun ismini zikretmedi. Ancak onun, kavmiyle olan mücadelesinden kısa bir sahne aktardı. O kişi tarihe ismiyle değil, yaptıklarıyla geçti. Bu kişinin ne kadar merhametli olduğunu, ölmesinden sonraki konuşmasından anlıyoruz. Nitekim öldükten sonra Allah’ın ikramlarına mazhar olmuş ve kavminin de bunları bilmesini temenni etmiştir.

5. Bu kavmin helak olması için büyük bir orduya gerek duyulmadı. Allah Teâlâ korkunç bir sesle onları helak etti. Gökyüzündeki ve yeryüzündeki her şey Allah’ın ordularından bir ordudur. Sakince esen rüzgâr Allah’ın emriyle bir kasırgaya dönüşür ve her yeri yıkıp geçer. Damla damla yağın yağmur Allah’ın emriyle sağanak yağmura ve sonrasında sele dönüşür. Allah isterse nimet olan bir şeyi azaba dönüştürür.

**

Allah’ın Azametinden Örnekler ve İnsanların İstifadesine Verilen Bazı Nimetler

33- Onlar için bir delil de ölü topraktır. Biz ona hayat verdik ve ondan hububat çıkardık. Onlar bundan yiyorlar.

34- Biz orada hurma bahçeleri ve üzüm bağları yetiştirdik ve orada pınarlar çıkardık.

35- Onlar onun meyvesinden yerler. Onlar bunları elleriyle yapmadılar. Onlar şükretmeyecekler mi?

36- Toprağın yetiştirdiklerinden, **insanların** kendi nefislerinden ve onların bilmedikleri şeylerden bütün çiftleri yaratan Allah her türlü noksanlıktan münezzehtir.

37- Onlar için bir delil de gecedir. Biz gündüzü ondan çekip çıkarırız. Bu nedenle onlar birdenbire karanlıkta kalırlar.

38- Güneş, kendisi için karar kılınan yörüngede akıp gider. Bu, **karşı konulamaz gücün sahibi** el-Aziz, **her şeyi bilen** el-Âlim olan **Allah'ın** takdiridir.

39- Aya ise menziller belirledik. Ay **son menzilde** kupkuru eski bir hurma salkımına döner.

40- Ne güneşin aya ulaşması mümkündür ne de gecenin gündüzü geçmesi. Her biri kendi yörüngesinde akıp gider.

41- Onlar için bir delil de onların zürriyetini, ağzına kadar dolu bir gemide taşımamızdır.

42- Biz onlar için **gemi** gibi binecekleri başka şeyler daha yarattık.

43- Biz dilersek onları boğarız. O takdirde ne çığlıkları duyulur ne de kurtarılabilirler.

44- Ancak bizden bir rahmetten dolayı ve belli bir zamana kadar yaşamaları için **onları boğmuyoruz.**

Açıklama:

1. Bu bölümdeki ayetlerde üç delil zikredilmiştir. Birinci delilde Allah'ın varlığının, birliğinin, kudret ve azametinin delillerinden biri olan toprağın suyla hayat bulması ve sonrasında ondan tahılların, meyvelerin ve bitkilerin çıkmasından bahsedilmiştir. İkinci delilde geceden çıkarılan gündüzden; güneşten, aydan ve güneşle ayın konumlarından ve menzillerinden bahsedilmiştir. Üçüncü delilde ise insanlığın Hz. Nuh'un gemisiyle kurtulmasından bahsedilmiştir. Birinci delil hemen hemen bütün insanların müşahade ettiği bir delildir. Herkes yağmurla toprak mahsulleri arasındaki ilişkiyi görebilmektedir. İkinci delil biraz daha özeldir. Zira güneşin ve ayın hareketlerinin nasıl meydana geldiği, ayın menzilleri, karanlığın içinden aydınlığın çıkması gibi bilimsel konular sadece bazı kişiler tarafından doğru anlaşılmalıdır. Çünkü bu konular teknik ve bilimsel konulardır. Üçüncü delil ise tarihten bir örnektir. Yeryüzüne, gökyüzüne ve tarihe bakan kişi, Allah'a ulaştıran delilleri görür.

2. İnsanlar Hz. Nuh'un gemisiyle yeniden dünyada çoğaldılar ve her tarafa yayıldılar. Gemiyle kurtulan insanlar, yeni insanlığın ataları oldular. Bazı müfessirler 41'inci ayetten maksadın, insan neslinin anne karnında suyun içinde taşınması olduğunu söylemiştir. Nitekim bir bebek, annesinin karnında bir suyun içinde boğulmadan gelişimini tamamlamaktadır. Rabbimiz rahmet ederek, lütfederek ve ihsanda bulunarak onu boğmamakta ve onun dünyaya gelmesine izin vermektedir. Rabbimizin rahmeti olmasaydı hiçbir canlı anne karnından sağ çıkamazdı. Allah en iyi bilendir.

**

Kâfirlerin İnadı ve Kıyametin Ansızın Gelmesi

45- Onlara, “Geçmiş **kavimlere** gelenden ve ardından gelecek olan **azaptan** korkun ki merhamete nail olasınız” denilse **onlar bundan yüz çevirirler.**

46- Onlara Rablerinin ayetlerinden bir ayet gelse onlar mutlaka ondan yüz çevirirler.

47- Onlara, “Allah'ın size verdiği rızıktan infak edin” denilse kâfirler müminlere şöyle derler: “Allah'ın, dileyseydi doyuracağı kişileri biz mi doyuracağız? Sizler apaçık bir yanlıştın içindediniz.”

48- Onlar, “Eğer doğru söylüyorsanız şu **kıyamet** ne zaman gerçekleşecek?” diye soruyorlar.

49- Onlar yalnızca bir ses bekliyorlar. Onlar **kendi aralarında** tartışırken **bu ses** onları yakalayır.

50- **O vakit geldiğinde** onlar ne vasiyet edebilirler ne de bir daha ailelerine dönebilirler.

Açıklama:

1. Kâfir; hakkı görmeyen, gerçekleri görmek istemeyen ve gerçeklerin üstünü örten kişi demektir. Onlar evrendeki delilleri görseler onu görmezlikten gelirler. Gerçekleri duysalar onu duymazlıktan gelirler. Gerçekleri okuduklarında onu gizlerler. Allah’ın okunan ayetlerini de görülen ayetlerini de inkâr ederler.

2. Ölümden sonra dünyayla olan tüm bağlar kopar. Ölümden sonra hiç kimse dünyaya mesaj gönderemez, herhangi bir tavsiyede ve vasiyette bulunamaz.

**

Kıyamet için Sûra Üfürülmesi ve Yeniden Diriliş

51- **O gün** sûra üfürülür. Sonra onlar kabirlerinden Rablerine doğru akıp giderler.

52- Derler ki: “Vay bu halimize! Yattığımız yerden bizi kim uyandırdı? Demek ki Rahmân’ın vadettiği buymuş ve peygamberler doğru söylemişler.”

53- Olan biten sadece bir sestir. Sonra hepsi bizim yanımıza getirilirler.

54- **Onlara**, “Bugün hiç kimse en ufak bir haksızlığa uğramayacaktır. Sizler yalnızca yaptıklarınızın karşılığını göreceksiniz” **denilir**.

Açıklama:

1. Kıyamet için sûra iki defa üfürülecektir. Birincisinde tüm canlılar ölecektir. İkincisinde ise tüm insanlar kabirlerinden çıkarılacaklar ve ölüm uykusunda oldukları yerden kalkacaklardır. Yeniden dirilen insanlar, nereden geldiğini bilmedikleri bir komutu takip ederek Rablerine doğru gidecekler.

2. İnançsızlar, ölümden sonraki hayata inanmadıklarından, yeniden diriliş için uyandırıldıkları zaman büyük bir şok yaşayacaklar ve: “Bizi kim uyandırdı?” diye soracaklar. Sonra bir müddet sessiz kalacaklar, sükût/sekte edecekler ve yutkunarak, “Rahmân’ın bahsettiği yeniden diriliş demek ki buymuş! Demek ki resuller doğru söylüyormuş” diyecekler.

3. Yeniden dirilişin gerçekleşeceği günde hiç kimseye haksızlık edilmeyecek; herkes dünyada yaptığı amellerin karşılığını görecektir. İyilik yapan iyilik; kötülük yapan ise yaptığıın karşılığını görecektir.

**

Ahirette Müminlerin Elde Edeceği Mükâfat ve Kâfirlerin Göreceği Ceza

55- Hiç şüphesiz ki o gün cennet ehli mutlu olacakları meşguliyetlerin içinde olacaklar.

56- Onlar ve eşleri, gölgeliklerdeki tahtların üstüne kurulacaklar.

57- Onlar için orada **her çeşit** meyve ve istedikleri her şey vardır.

58- Bir de merhametli Rabden selam sözü vardır.

59- **Kâfirlere ise şöyle denilir:** “Ey günahkârlar, bugün **müminlerden** ayrılın!”

60- “Ey Âdemoğulları! Ben sizden, şeytana ibadet etmeyin, çünkü o sizin için açık bir düşmandır diye bir söz almadım mı?”

61- “Bana kulluk edin! Sizin için dosdoğru yol budur **demedim mi?**”

62- “Şeytan sizden birçok kişiyi doğru yoldan saptırdı. Aklınızı kullanmıyor muydunuz?”

63- “İşte sizin uyarıldığınız cehennem budur.”

64- “**Hakkı** inkâr ettiğinizden dolayı bugün oraya girin!”

Açıklama:

1. Cennet her türden nimetlerin olduğu ebedî bir yurttur. Orada her çeşit meşguliyet ve daimî lezzetler vardır. Müminler eşleriyle, aileleriyle ve dostlarıyla birlikte pınarların başında gölgeliklerde, tahtların, sedirlerin ve koltukların üzerine kurulurlar. Cennette müminlerin istedikleri ve arzuladıkları her şey olacaktır.

2. Mahşer meydanında kâfirler, müşrikler ve münafıklar müminlerden ayrı bir yerde tutulacaklardır. Allah Teâlâ onlara önce bir hitapta bulunacak, onları hesaba çekecek ve azarlayacak, sonra da onları ebedî azaba gönderecektir.

**

Kıyamet Günü Eller Konuşacak, Ayaklar ise Şahitlik edecektir

65- Biz o gün onların ağızını mühürleriz. Onların elleri bizimle konuşur ve ayakları yaptıkları şeylere şahitlik eder.

66- Biz dilersek gözlerini dümdüz ederek onları kör ederiz. Onlar da **bu halde** yola çıkarlar. Fakat bu durumda **yolu** nasıl görecekler?

67- Biz dilersek onları oldukları yerde **taşa** dönüştürüp helak ederiz. Bu durumda ne ileriye gidebilirler ne de geriye dönebilirler.

68- Biz kime uzun bir ömür verirse onu yaratılışındaki ilk haline döndürürüz. Onlar akıllarını kullanmıyorlar mı?

Açıklama:

1. Kıyamet gününde her türden şahitlerin şahitliğine baş vurulacak ve hiç kimse hakkı inkâr edemeyecektir. Amel defterlerinin şahitliği, meleklerin şahitliği, peygamberlerin şahitliği, yeryüzünün şahitliği, vücut azalarının şahitliği, insanların şahitliği ve en önemlisi Allah'ın şahitliği eşliğinde bir duruşma gerçekleşecektir. O gün öyle bir an gelecek ki diller susacak, onun yerine eller konuşacak ve ayaklar şahitlik edecektir.

2. Allah Teâlâ herkese görece göz, düşünecek akıl ve idrak edecek bir kalp verdi. Allah dileyseydi insanları da hayvanlar gibi, hakkı görse de anlayamayacak şekilde yaratabilirdi. Allah dileyseydi insanı başka bir varlığa çevirebilir; onu bir hayvana ya da bir taşa dönüştürebilirdi. Bu durumda insan yerinden bile kıpırdamazdı. Fakat Allah onu gören, duyan, hareket eden, yürüyen, düşünen, anlayan, soran ve sorgulayan bir canlı kıldı.

3. Bir insan ne kadar uzun ömürlü olursa olsun en sonunda ilk haline geri dönecektir. Bir insan doğduğunda nasıl ki bakılmaya ve korunmaya muhtaçsa yaşlandığında da bakılmaya ve korunmaya muhtaçtır. Çünkü insan acizlikten geldi ve acizliğe doğru giden bir hayat sürüyor.

**

Kur'ân Dirileri Uyarman İçin Gelmiştir

69- Biz ona şiiir öğretmedik. Zaten bu onun için mümkün de değildir. O ancak bir öğüt ve apaçık bir Kur'ân'dır.

70- **Bu Kur'ân, kalbi** diri olan kişiyi uyarman ve kâfirler hakkındaki **azap** sözümüzün müstahak olması için **gelmiştir**.

Açıklama:

Mekkeliler etkileyiciliğinden dolayı Kur'ân'a şiir diyorlardı. Zira şiirin de etkileyici bir özelliği vardır. Fakat Kur'ân şiir değildir, onu okuyan da şair değildir. Kur'ân, Allah'ın öğüt dolu kelimelerdir. Kur'ân, kalbi körelmemiş ve ölmemiş kişileri uyarmak için gelmiştir. Bir kimsenin kalbi, işlediği günahlardan dolayı ölmüşse Kur'ân ona tesir etmez.

**

Allah'ın Azametinden Örnekler ve İnsanların İstifadesine Verilen Bazı Nimetler

71- Onlar, kudretli ellerimizle kendileri için yarattığımız hayvanları görmüyorlar mı? Onlar bu sayede bu **hayvanları** kontrol altında tutabiliyorlar.

72- Biz o **hayvanları** kendileri için boynu bükük kıldık. Bazıları onların binekleridir. Bazılarının ise **etinden** yerler.

73- Onlarda kendileri için nice faydalar ve içecekler vardır. Onlar şükretmeyecekler mi?

74- Fakat onlar yardım almak için Allah'tan başka ilahlar edindiler.

75- **Allah'ı bırakıp edindikleri ilahlar** onlara yardım edemez. Bilakis kendileri onların hazır kıta bekleyen ordularındır.

76- **Ey Muhammed!** Onların sözleri seni üzmesin! Biz onların gizlediklerini de açıktan yaptıklarını da biliyoruz.

Açıklama:

1. Allah Teâlâ tüm kâinatı ve içindeki her şeyi kudret ve azametiyle yarattı. Tüm kâinatı insanın hizmetine verdi. Allah canlıların birçoğunu insana hizmet etmesi için evcil yarattı. Bu hayvanları insanların hizmetine veren Allah'tır. İnsanlar bu sayede hayvancılık yapabilmekte ve rızıklarını temin edebilmektedirler. Kâinatın ve canlıların merkezinde insan vardır. Tüm canlılar doğrudan ya da dolaylı olarak insanın istifadesine verilmiştir. Fakat insan, Tek ve Kahhar olan Allah'ı bırakıp sahte tanrıların peşinden gidiyor.

2. Allah'tan başka ilah yoktur. Allah'a karşı yardım edebilecek hiçbir güç de yoktur. Müşrikler kendi ilahlarını kendileri korurlar. Korunmaya muhtaç olan ilahlarından yardım isterler ve onların, kendilerini koruyabileceklerini zannederler.

**

Kapanış: Yoktan Var Eden Allah, Vardan Var Etmeye de Kadirdir

77- İnsan, bizim kendisini bir nutfeden yarattığımızı görmüyor mu? **Bunu görüyor** ama apaçık bir tartışmacı oluyor.

78- Kendi yaratılışını unutup kalkmış bize bir örnek veriyor. Diyor ki: “Eskimiş ve çürümüş kemikleri kim diriltecek?”

79- De ki: “Onları ilkin kim yarattıysa yeniden o diriltecektir. O her türlü yaratmayı bilendir.”

80- O sizin için yeşil ağaçtan ateşi yarattı. Siz o **ağaç** sayesinde ateş yakıyorsunuz.

81- Göklere ve yeri yaratan **Allah**, onların benzerini yaratmaya kadir değil midir? Elbette **kadirdir**. O **her şeyin** yaratıcısıdır, **her şeyi** bilendir.

82- O, bir şeyin olmasını isterse ona, “Ol” der. O da olur.

83- Her şeyin yönetimi ve kontrolü elinde olan **Allah** tüm kusurlardan münezzehtir ve siz ona döndürüleceksiniz.

Açıklama:

1. İnsan kendisinin nasıl yaratıldığına bakmaz ve bunun üzerinde düşünmez. Fakat yeniden yaratılışı sorgular ve onu imkânsız görür. Yoktan yaratılmayı mümkün, yeniden yaratılmayı ise muhal görür. Hâlbuki gökleri ve yeri yaratmaya kadir olan Allah, insanı yoktan yaratmaya kadir olduğu gibi ölümden sonra yeniden yaratmaya da kadirdir.

2. Allah bir şeyin olmasını diledi mi ona olmasını emreder. O da bu emri derhal yerine getirir ve oluverir. Her şeyin yönetimi, idaresi, kontrolü ve hükümrânlığı Allah'ın elindedir.

**

55- RAHMÂN SÛRESİ

78 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Rahmân olan Allah'a tüm varlıkların boyun eğmesi, insanların ve cinlerin yaratılış maddesi, insanlara ve cinlere hitap, Allah'ın cinlere ve insanlara verdiği maddî ve manevî nimetler, Allah'ın gücü ve kuvveti karşısında cinlerin ve insanların aciz olması, günahkârların göreceği ceza ve Rabbinin makamından korkanlara verilecek cennetin özellikleri.

Giriş: Rahmân Olan Allah'ın İnsana Verdiği Maddî ve Manevî Nimetler

- 1- Rahmân!
- 2- Kur'ân'ı o öğretti.
- 3- İnsanı o yarattı.
- 4- İnsana **kendisini** ifade etmeyi o öğretti.
- 5- Güneş ve ay bir hesaba göre **hareket ediyor**.
- 6- Yıldızlar ve ağaçlar ona secde ederler.
- 7- Göğü o yükseltti ve **kâinatın her yerine** adaleti o tesis etti.
- 8- **Ey insanlar!** Siz de adaletten şaşmayın!
- 9- Ölçüyü düzgün yapın! Terazinin ayarlarını bozmayın!
- 10- Yeryüzünü canlılar için o hazırladı.
- 11- Orada her tür meyve ve salkımlı hurma ağaçları vardır.
- 12- Bir de kabuklu hububatlar ve güzel kokulu bitkiler.
- 13- **Ey cinler ve insanlar!** Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

Açıklama:

1. Rahmân olan Allah insanı yarattı. Ona kelamını duyurdu. Onu üstün özelliklerle donattı. Ona tüm canlılardan farklı özellikler verdi. Ona akıl, irade, konuşma, planlama, öngörü, tasarım yapma, düşünme, hayal kurma, dünyanın her tarafında yaşayabilme gibi özellikler verdi. Ona iyiyi, doğruyu, kötüyü ve yanlış öğretti.

2. Yeryüzü ve gökyüzü Allah'ın emrindedir. Bitkiler, ağaçlar, güneş ve ay onun emriyle hareket eder. Güneşin ve ayın yaratılış hikmetlerinden biri de zamanın ve takvimin tespit edilmesidir. Kâinata dengeyi ve adaleti o kurdu. Uçsuz bucaksız kâinata dengesiz ve ölçsüz yaratılan hiçbir şey yoktur.

3. Allah, yeryüzünde yaşayan canlılara türlü nimetler verdi. Meyveler, bitkiler, güzel kokulu çiçekler, hububatlar, tahıllar, kabuklu ve kabuksuz yiyecekler, sert kabuklu ve dayanıklı ürünler, yumuşak ve kısa ömürlü ürünler hep onun ikramıdır. İnsan ve cin bu nimetlerden hangisini inkâr edebilir? Hangisini yalanlayabilir? Hangisini görmezden gelebilir?

**

İnsanın ve Cinin Yaratılış Maddesi, Allah'ın Azametinden Örnekler ve İnsanların İstifadesine Verilen Bazı Nimetler

14- İnsanı çömlek gibi şekil alabilen kuru topraktan o yarattı.

15- Cinleri ise ateşin karışımından yarattı.

16- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

17- **O**, iki doğuş noktasının ve iki batış noktasının Rabbidir.

18- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

19- **O**, iki denizi birbirine saldı. Onlar birbirlerine kavuşurlar.

20- Fakat aralarında **görülmeyen** bir engel vardır; bu yüzden birbirlerinin **sınırını** aşmazlar.

21- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

22- Onlardan inci ve mercan çıkar.

23- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

24- Denizde akıp giden dağlar kadar büyük olan yelkenli gemiler onun izniyle hareket etmektedir.

25- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

26- **Yeryüzündeki** tüm varlıklar fanidir.

27- Yalnızca azamet ve ikram sahibi Rabbinin zatı bakidir.

28- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

Açıklama:

1. 17'nci ayette geçen "İki doğuş ve iki batış noktasının" açıklaması şu şekildedir: Güneş, doğu istikametinde her gün farklı bir noktada doğar. Yaz mevsiminde kuzeye doğru, kış mevsiminde ise güneye doğru bir hareket seyrederek. Güneş 21 Aralık'ta güneydeki son noktada doğar ve sonraki günlerden itibaren doğuş yerleri gün gün kuzeye doğru değişir. 21 Mart'ta doğduğu noktayla bahar, 21 Haziran'da doğduğu noktayla yaz ve 23 Eylül itibariyle doğduğu noktada sonbahar başlar.

2. Denizler yoğunluk, tuzluluk ve sıcaklık açısından birbirinden farklıdır. Denizler ilk bakıldığında tek parça bir su kütlesi gibi gözükse de aralarında bir engel bulunmaktadır. Bu engel fizikî yani gözle görülür bir şey değildir.

Denizler sahip oldukları karakteristik özellikler sayesinde birbirlerine tam olarak karışmamaktadır. Böylece her deniz kendisine ait karakteristik özelliğini korumaktadır. Bu da her denizde farklı canlı türlerinin yaşamasına olanak sağlamaktadır.

**

İnsanlara ve Cinlere Sesleniş

29- Göklerde ve yerde olanlar ondan isterler. O her gün **yeni** bir iştedir.

30- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

31- Ey yeryüzünün iki ağırlığı olan **cinler ve insanlar**, biz size de zaman ayıracağız!

32- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

33- Ey cinler ve insanlar topluluğu! Eğer göklerin ve yerin uçlarından çıkmaya gücünüz yetiyorsa çıkın **da görelim. Allah'ın vereceği** bir yetki olmadan kesinlikle çıkamazsınız.

34- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

35- **Çıkmaya teşebbüs etseniz** üzerinize ateşten bir alev ve erimiş duman gönderilir. Böyle bir durumda birbirinize yardım da edemezsiniz.

36- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

Açıklama:

1. Allah Teâlâ akıl ve sorumluluk sahibi iki varlık türü yarattı. Bunlardan cinler ateşten, insanlar ise topraktan yaratıldı. Cinler de Resulullah (s.a.s.)'in getirdiği şeriatla mükellef varlıklardır. Ancak onların Kur'an'ın ne kadarından sorumlu olduklarını bilmiyoruz.

2. Allah'ın mülkünden ve yarattığı evrenden kaçmak imkânsızdır. Hiç kimse Allah'ın yarattığı evrenin dışına çıkamaz ve Allah'ın azabından kaçıp kurtulamaz. Evren; alev toplarıyla, ateşle, dumanlı ve dumansız zehirli gaz bulutlarıyla çevrilidir.

**

Kıyametin Kopması ve Günahkârların Hesaba Çekilmeleri

37- Gök parçalandığında maden eriyiği gibi gül kırmızısı olur.

38- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

39- O gün insan da cin de günahından sorulmaz.

40- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

41- **Çünkü** günahkârlar alametlerinden tanınır; onlar alınlarından ve ayaklarından yakalanırlar.

42- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

43- İşte günahkârların yalanladığı cehennem budur.

44- Onlar onunla kaynar su arasında dönüp dolaşırlar.

45- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

Açıklama:

Kıyametin kopmasıyla insanlar yeniden diriliş safhasına geçecek ve herkes mahşere götürülecektir. O gün kâfirlerle müminler birbirlerinden ayrı tutulacaklardır. Mahşere götürülmeden önce hesaplaşma olmayacağı için günahkarlara yaptıklarından hesap sorulmayacaktır. Çünkü onların günahkâr oldukları alametlerinden belli olacaktır. Allah Teâlâ onları damgalayacaktır. Hesap verme işi bittikten sonra kâfirler yaka paça tutuklanacaklar ve cehenneme atılacaklardır. Onlar cehennemin kavurucu sıcaklarıyla kaynar suları arasında gidip geleceklerdir. Onlar cehennemin yakıcı sıcaklarından pişerler. Bu nedenle serinlemek ve su içmek için kaynar suya üşüşürler. Fakat bu su onların iç organlarını parçalayacak kadar sıcaktır. Bu nedenle ondan da bir fayda göremeyecekler. Allah'ın dinini ve ahireti inkâr etmenin cezası budur.

**

Rabbinin Makamından Korkanlara Verilecek İki Cennetin Özellikleri

46- Rabbinin makamında **hesap vermekten** korkanlar için iki cennet vardır.

47- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

48- O ikisinde bulunan **ağaçlar** çok dallıdır.

49- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

50- O ikisinde akan iki pınar vardır.

51- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

52- O ikisinde her meyveden bir çift vardır.

53- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

54- Onlar içi kalın ipekten olan döşeklerin üzerine kurulurlar. İki cennetin meyveleri ise koparılacak kadar yakındır.

55- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

56- O ikisinde bakışlarını yalnızca eşlerine çeviren kadınlar vardır. Onlara **eşlerinden** önce ne bir insan ne bir cin dokunmuştur.

57- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

58- Onlar **güzellikte** yakut ve mercan gibidirler.

59- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

60- İyiliğin karşılığı yalnızca iyiliktir.

61- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?

Açıklama:

Rabbinin huzuruna çıkma korkusu taşıyan ve bu nedenle günah işlemekten uzak duran müminler için iki cennet vardır. Bu cennetler Rabbinizin sonsuz lütuf ve ihsanıyla doludur. Bu cennetlerde bir müminin ihtiyaç duyacağı ve isteyeceği her türden nimetler vardır. Burada yiyecek, içecek, giyecek, mobilya, koltuk, yastık, sedir, ağaç, meyve, bitki, pınar, nehir, meşrubat, gıda, görsel güzellikler ve eş gibi maddî manevî her çeşit nimet vardır.

**

Kapanış: İki Cennet Daha Vardır

62- Bu iki **cennetin** dışında iki cennet daha vardır.

- 63- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?
- 64- İkisi de yemyeşildir.
- 65- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?
- 66- O ikisinde gürül gürül akan iki pınar vardır.
- 67- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?
- 68- O ikisinde meyve, hurma ve nar vardır.
- 69- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?
- 70- O ikisinde güzel ahlaklı güzel kadınlar vardır.
- 71- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?
- 72- O ikisinde çadırlarına kapanmış huriler vardır.
- 73- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?
- 74- Onlara **eşlerinden** önce ne bir insan ne bir cin dokunmuştur.
- 75- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?
- 76- Onlar yeşil yastıkların ve eşsiz güzellikteki minderlerin üzerine kurulurlar.
- 77- Öyleyse Rabbinizin nimetlerinden hangisini inkâr edebilirsiniz?
- 78- Celal ve ikram sahibi Rabbinin ismi ve şanı pek yücedir.

Açıklama:

Cennet sonsuzluk yurdudur. Orada yaşlanma, bunama, hastalanma, yorulma ve bıkmaya yoktur. Cennetin en güzel nimetlerinden biri de hayırlı, iyi huylu, güzel yüzlü, temiz ve eşlerine düşkün eşlerdir. Cennet müminlerin yurdudur. Bu dünyanın cefasını çeken müminler, ahirette cennetin sefasını sürecekler. Rabbine kulluk etmekten üşenmeyenler, ahirette sonsuz ikramlara ve nimetlere mazhar olacaklardır.

**

67- MÜLK SÛRESİ

30 ayettir. Mekke’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Yaratılışın amacı, Allah’ın kudret ve azameti, vahyin korunmuş olması, yeniden diriliş, ahirette pişmanlığın fayda vermemesi, Allah’ın azabından hiç kimsenin güvende olmaması, kıyamet ve Allah’tan başka güç ve otoritenin olmaması.

Giriş: Yaratılışın Amacı ve Allah’ın Azametinden Örnekler

1- Her şeyin yönetimi ve mülkü elinde olan **Allah’ın** şanı yücedir. O her şeyin üstesinden gelmeye kadirdir.

2- O, hanginizin daha iyi amel işlediğini ortaya çıkarmak için ölümü ve hayatı yarattı. O Aziz’dir, bağışlayandır.

3- O, birbiriyle uyumlu yedi gök tabakası yarattı. Sen Rahmân'ın yarattıklarında hiçbir uyumsuzluk bulamazsın. Gözünü çevir de bak. Bir noksan görebilecek misin?

4- Sonra gözünü bir daha, bir daha çevir bak! Gözlerin sana bitkin bir şekilde aradığını bulamadan dönecektir.

5- Yakın göğü ise **yıldızlardan** kandillerle süsledik. Orayı **azgın varlıklar olan** şeytanların taşlandığı bir yer kıldık ve onlar için alevli bir azap hazırladık.

Açıklama:

1. Tüm kâinatın yönetimi ve mülkiyeti Allah'a aittir. O dilediğini yapar. Çünkü mülkün yegâne sahibi odur. Ölümü ve hayatı, kimin daha iyi amel işleyeceğini ortaya çıkarmak için yarattı.

2. Allah, gökleri yedi kat olarak yarattı. Bu katlar veya tabakalar birbirleriyle uyum içindedir. Onun yarattığı evrende bir kusur, açıklık, sistem bozukluğu, zıtlık ve uyumsuzluk yoktur. Her kim gökleri, yeri ve canlıları incelerse Allah'ın kusursuz yaratıcılığını görecektir. Allah'ın yarattığı evrende kusur arayan kişi; yorgun, bitkin ve eli boş bir şekilde geri dönecek ve onun tüm gözlemleri, deneyleri, araştırmaları ve çalışmaları başarısızlıkla sonuçlanacaktır.

**

Cehennem Azabının Büyüklüğü ve Kâfirlerin Suçlarını İtiraf Etmeleri

6- Rablerini inkâr edenler için cehennem azabı vardır. **Orası** kötü bir sondur.

7- Onlar oraya atıldıklarında kaynayan **cehennemin** fokurdamasını duyarlar.

8- **Cehennem** öfkesinden neredeyse paramparça olacaktır. Oraya her bir grup atıldığında **cehennemin** bekçileri onlara, “Size bir uyarıcı gelmemiş miydi?” diye sorarlar.

9- Onlar şöyle derler: “Bilakis bize bir uyarıcı geldi fakat biz **onu** yalanladık. Allah hiçbir şey indirmede; siz büyük bir yanlışın içindesiniz dedik.”

10- Sonra şöyle derler: “Eğer **onları** dinleseydik ya da aklımızı başımıza alsaydık **bugün** alevli **cehennemin** ehlinden olmazdık.”

11- Onlar günahlarını itiraf ederler. **Allah'ın rahmetinden** uzak kalsın alevli **cehennem** ehli!

12- Hiç şüphesiz ki görmedikleri halde Rablerinden korkanlar için bir bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır.

Açıklama:

Ahirette herkes suçunu ve günahını itiraf edecektir. Fakat orada pişmanlık ve mazeret geçersizdir. Bu dünyada öğütlere kulak vermeyen ve aklını kullanmayan kişi, o gün büyük bir pişmanlık yaşayacak ama bunun kendisine hiçbir faydası olmayacaktır. Rablerini görmedikleri halde ondan sakınanlar için ise büyük bir mükâfat ve bağışlanma vardır. Bu dünyada iman etmenin karşılığı güzel bir son olacaktır.

**

Allah'ın Azametinden Örnekler ve İnsanların İstifadesine Verilen Bazı Nimetler

13- Sözüünüzü ister gizli tutun ister açıktan söyleyin fark etmez. Çünkü o, kalplerde olanı bilendir.

14- Yaratan bilmez mi? O **her şeyi en ince ayrıntısına kadar bilen** el-Latif ve **her şeyden haberdar olan** el-Habir'dir.

15- O, yeryüzünü sizin için boynu bükük kıldı. Onun omuzlarında yürüyün ve **Allah'ın size ayırdığı** rızıktan yiyin. Yeniden diriliş ona olacaktır.

16- Gökte olan **Rabbimizin** sizi yerin dibine geçirmeyeceğinden emin misiniz? Bir bakmışsın yeryüzü çalkalanıyor ve **her şeyi içine çekiyor**.

17- Ya da gökte olan **Rabbimizin**, içinde taşlar olan bir kasırgayı üzerinize göndermeyeceğinden emin misiniz? Yakında uyarımın nasıl olduğunu bileceksiniz!

18- Onlardan öncekiler de **gerçekleri** yalanlamıştı. Benim cezalandırmam nasılmış **gördün mü?**

19- Onlar, üstlerinde kanatlarını çırparak **uçan** kuşları görmüyorlar mı? Onları **havada** Rahmân'dan başka hiçbir şey tutmuyor. Hiç şüphesiz ki o her şeyi görendir.

20- Rahmân'a karşı size yardım edecek olan ordunuz da kimmiş? İnkârcılar yalnızca bir gururun içindedirler.

21- Peki, o, **verdiği** rızıkı kesse size kim rızık verebilir? Bilakis onlar, kibrin ve küfrün içinde kalmakta inat ediyorlar.

22- Yere yüzüstü kapanıp yürüyen mi dosdoğru ilerler, yoksa dosdoğru yolda düzgün bir şekilde yürüyen mi?

23- De ki: “Sizi yaratan, size kulak, göz ve kalp veren odur. Fakat çok az şükrediyorsunuz!”

24- De ki: Sizi yeryüzüne yayan odur. Sonra onun yanında toplanacaksınız.”

Açıklama:

1. Allah Teâlâ yeryüzünü insanlar için yaşam alanı ve yaşamaya elverişli bir yer kıldı. Yeryüzünün sahibi Allah'tır. Allah'ın emri gelirse yeryüzü, üstünde yaşayanları içine çeker. Gökyüzü de Allah'ın emrindedir. Rüzgâr, kasırga, fırtına ve tufan da Allah'ın emrindedir. Hiç kimse Allah'ın mülkünden çıkıp onun gücünün ve kudretinin olmadığı bir yere kaçamaz.

2. Kuşların gökyüzünden süzülerek uçmaları Allah'ın kudret ve azametindedir. Kuşlar gökyüzünde kanatlarını açar ve hiç kanat çırpmadan kilometrelerce süzülürler. Onlara bu özelliği veren Allah'tır.

3. Kâfirler yüzüstü ilerlemeye çalışan sürüngenler gibi hareket ederler. Önlerini göremezler. Gördükleri tek yer topraktır ve yeryüzüdür. İleriyi yani ahireti göremezler. Müminler ise ayakta yürüyen kimseye benzerler. Ayakları yerdedir ama gözleri gökyüzündedir. Ayakları yerdedir ama gözleri ufukta yani ahirettedir.

**

Kıyameti Arzulayan Kâfirler Onu Gördüklerinde Bin Pişman Olurlar

25- Onlar, “Eğer doğru söylüyorsanız şu **kıyamet** ne zaman gerçekleşecek?” diye soruyorlar.

26- De ki: “**Onun** bilgisi Allah'ın yanındadır. Ben yalnızca apaçık bir uyarıcıyım.”

27- Fakat onlar **kıyametin** yaklaştığını gördüklerinde kâfirlerin yüzünde bir hoşnutsuzluk belirir. **Onlara**, “İşte gelmesini istediğiniz budur” denilir.

Açıklama:

İnkârcılar kıyametin kopmasından ve peygamberlerin vadettiği azabın gelmesinden şüphe ederler. Onlar azabı gördüklerinde ise pişman olurlar ama bunun kendilerine bir faydası olmaz. Kıyametin ne zaman kopacağını

yalnızca Allah bilir. Kıyametin son alametleri zuhur ettiğinde ve kâfirler onun yakın olduğunu kesin olarak anladıklarında üzüntüden kahrolurlar. Çünkü artık tövbe kapısı kapanmış ve iş işten geçmiştir.

**

Kapanış: Hiç Kimse Allah'ın İstedğine Engel Olamaz

28- De ki: “Söylesenize! Eğer Allah benim ve benimle birlikte olanların canını alsa ya da bize merhamet edip **canımızı bağışlasa peki**, kâfirleri elem verici azaptan kim kurtaracak?”

29- De ki: “O Rahmân'dır. Biz ona iman ettik. Ona tevekkül ettik. Yakında kimin apaçık bir yanlışın içinde olduğunu bileceksiniz.”

30- De ki: “Eğer **yeraltı** sularınız çekilirse kim size bir kaynak suyu getirebilir?”

Açıklama:

1. Allah'tan gelecek olan azabı da rahmeti de engelleyebilecek hiç kimse yoktur. Müminler onun rahmetini umarlar, azabından korkarlar. Peki, ya kâfirler? Onları Allah'ın azabından koruyacak kim vardır?

2. Rızığımızı, yiyeceğimizi ve suyumuzu veren ve vermeye devam eden Allah'tır. Suyu havada, bulutlarda ve yerde toprağın içinde tutan ve muhafaza eden Allah'tır. Allah yerdeki suyu çekerse ondan başka su verebilecek, pınarları ve kaynakları ortaya çıkaracak hiç kimse yoktur. Ya da yağmuru keserse yağmur yağdırabilecek hiçbir güç ve kuvvet yoktur.

**

OTUZUNCU CÜZ

78- NEBE SÜRESİ

40 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Önemli haber, kıyamet, Allah'ın kudret ve azametinden örnekler, Fasl günü, ahirette kâfirlerin durumu, müminlerin elde edeceği mükâfat, hesap verme zamanında herkesin Rahmân'ın huzurunda sessiz olması ve kâfirlerin büyük pişmanlığı.

Giriş: Önemli Haber

- 1- Onlar birbirlerine neyi soruyorlar?
- 2- Büyük haberden mi?
- 3- Onlar onun hakkında ihtilaf ediyorlar.
- 4- Kesinlikle yakında bilecekler!
- 5- Evet, kesinlikle yakında bilecekler!

Açıklama:

Mekkelilerin birbirlerine sordukları önemli ve büyük olay; kıyamet, yeniden diriliş, Hz. Muhammed (s.a.s.)'in resul olarak gönderilmesi ve Kur'ân'dı. Onlar bu konuların tamamında ihtilaf ediyor ve aralarında anlaşmazlığa düşüyorlardı. Yakında büyük haberin ne olduğunu bilecekler. Ölüm onlar için tüm hakikatleri ortaya çıkaracaktır.

**

Allah'ın Azametinden Örnekler ve İnsanların İstifadesine Verilen Bazı Nimetler

- 6- Yeryüzünü **sizin için** döşek yapmadık mı?
- 7- Dağları da kazık **gibi çakmadık mı?**
- 8- Sizi eşler halinde yarattık.
- 9- Uykunuzu dinlenme kıldık.
- 10- Geceyi örtü kıldık.
- 11- Gündüzü ise çalışma zamanı kıldık.
- 12- Üstünüzde sapasağlam yedi **gök** inşa ettik.
- 13- **Güneşi** ısıtıp aydınlatan bir kandil yaptık.
- 14- Sıkıştırılmış bulutlardan şarıl şarıl dökülen bir su indirdik.
- 15- Biz onunla hububat ve bitki çıkarırız.
- 16- Bir de iç içe geçmiş bahçeler.

Açıklama:

Yeryüzü tüm canlılar için bir ev, bir yuva ve bir sığınaktır. Yeryüzünü düzenleyen ve onu ayakta tutan Allah'tır. Kâinattaki her şey doğrudan ya da dolaylı bir şekilde insanın hizmetine sunulmuştur. Buna güneş, ay, yağmur, rüzgâr, hayvanlar ve bitkiler de dâhildir.

**

Kıyametten Sahneler

- 17- Hiç şüphesiz ki "Fasl günü" muayyen bir vakittir.
- 18- O gün sûra üfürülecek ve sizler gruplar halinde geleceksiniz.
- 19- **O gün** gökyüzü açılır ve kapı kapı olur.
- 20- Dağlar yürütülür ve seraba dönüşür.

Açıklama:

Kıyametin bir ismi de "Fasl günüdür." Fasl, ayrılma demektir. Kıyamet, ayrılma günüdür. Hak ve batıl o gün kesin bir şekilde birbirinden ayrılacaktır. Kıyametin koştığı gün evrende büyük olaylar gerçekleşecek, gökyüzünde ve yeryüzünde büyük parçalanmalar, dağılmalar, kırılmalar ve değişimler olacaktır. Sûra üfürülecek ve büyük yıkım başlayacaktır. Yeryüzündeki yaşam sona erecek ve gökyüzü paramparça olacaktır.

**

Kâfirlerin göreceği Ceza ve Bunun Gerekçesi

- 21- Hiç şüphesiz ki cehennem takip etmektedir.
- 22- **Orası**, haddini aşan tâğutlar için varış yeridir.
- 23- Onlar orada asırlarca kalırlar.
- 24- Orada ne soğuk bir şey tadarlar ne de bir içecek!
- 25- Ancak kaynar su ve irin vardır.

- 26- **Bu onların amellerine** uygun bir cezadır.
- 27- Çünkü onlar hesaplaşmayı ummuyorlardı.
- 28- Bizim ayetlerimizi büsbütün yalanlıyorlardı.
- 29- Biz ise her şeyi yazıya geçirmiştik.
- 30- Tadın **azabı!** Biz sizden azaptan başka bir şey artırmayacağız!

Açıklama:

Cehennem; içine alacağı kâfirleri, zalimleri ve tağutları beklemekte ve takiptedir. Orası kâfirlerin, münafıkların, müşriklerin ve günahkârların yeridir. Orada ne bir su ne serinletici bir gölge ne bir bulut ne bir içecek ne de lezzet veren bir şey vardır. Oraya kâfirler gireceklerdir. Çünkü onlar Allah'ın ayetlerini inkâr ettiler ve yalanladılar. Gerçekleri kabul etmediler, hesaba çekileceklerine inanmadılar ve dünyaya daldıkça daldılar. Onların yaptıkları kayıt altına alındı ve onlar, yaptıklarına muvafık bir cezayla karşılaştılar.

**

Müttakilerin Elde Edeceği Mükâfat

- 31- Hiç şüphesiz ki müttakiler için kazançlı bir yer vardır.
- 32- Bahçeler ve üzüm bağları,
- 33- Olgun ve yaşıt kızlar,
- 34- Bir de dolu kâseler.
- 35- Onlar orada boş sözler duymazlar ve yalan söylemezler.
- 36- **Bu**, Rabbinden bir mükâfat; sonsuz bir bağıştır.

Açıklama:

Dünyada Allah'tan korkanlar için ahirette nimetlerle dolu cennetler olacaktır. Cennet müminlerin ebedî karargâhıdır. Orası müminlerin kurtuluş ve yaşam yeridir. Orada hiçbir kötülük olmayacaktır. Orada boş sözler olmayacak ve hiç kimse kimseye yalan söylemeyecektir.

**

Kapanış: Rahmân'ın Huzurunda Hiç Kimse İzin Almadan Konuşamayacaktır

- 37- Rahmân; göklerin, yerin ve aralarında bulunan her şeyin Rabbidir. Onlar onun karşısında konuşamazlar.
- 38- O gün Ruh ve melekler ayağa kalkıp sıraya geçerler. Rahmân'ın kendisine izin verdiği kişinin dışında, onlardan hiç kimse konuşamaz. **Konuşan ise** yalnızca doğruyu konuşur.
- 39- İşte hak gün budur. Dileyen Rabbine varan bir yol edinir.
- 40- Hiç şüphesiz ki biz sizi yakın bir azapla uyardık. O gün herkes kendi elleriyle yaptıklarına bakar ve inkâr eden kişi şöyle der: “Keşke toprak olsaydım!”

Açıklama:

Kıyamet gününde hiç kimse Allah'tan izin almadan konuşamaz. Konuşan ise yalnızca doğruları konuşur. O gün herkes susar ve Rahmân'ın vereceği kararı bekler. O gün herkes kendi amellerinin karşılığını görecektir. Amelleri

iyi olan kazanacak, amelleri kötü olan ise kaybedecektir. Kâfirler büyük bir pişmanlık duyacaktır. Çünkü onlar amellerine baktıklarında hiçbir şey göremeyeceklerdir.

**

79- NAZIAT SÛRESİ

46 ayettir. Mekke’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Kıyamet, ahirette pişmanlık, Hz. Musa’nın Firavun’la mücadele etmesi, Allah’ın azameti, kâfirlerin ahiretteki durumu, müminlerin mükâfatı ve kıyamet saatinin bilgisi.

Giriş: Kıyametin Kopması ve Kıyamet Sonrası Kâfirlerin Durumu

- 1- **Kâfirlerin ruhunu** boğarak çekip çıkararak **azap meleklerine**,
- 2- **Müminlerin ruhunu** güzellikle alan **rahmet meleklerine**,
- 3- **Gökyüzünde ve yeryüzünde** dolaşan **meleklerle**,
- 4- **Allah’ın emrini yerine getirmek için** öne geçmeye çalışan **meleklerle**
- 5- **Ve kâinatın bütün işlerini** düzenleyen **meleklerle** yemin olsun!
- 6- O gün büyük bir sarsıntı meydana gelecektir.
- 7- Sonra onu artçı sarsıntı takip edecektir.
- 8- O gün **kâfirlerin** kalbi korkuyla dolacaktır.
- 9- Onların gözleri ise donakalacaktır.
- 10- Çünkü **dünyadayken** şöyle diyorlardı: “**Öldükten sonra** başa mı döneceğiz?”
- 11- “Hem de bir yığın eskimiş kemik olmuşken.”
- 12- Onlar, “Eğer öyleyse bu zararlı **çıkacağımız** bir dönüştür” dediler.
- 13- O tek bir ses olacak!
- 14- Bir bakmışsın hepsi dümdüz bir yerdeler.

Açıklama:

1. İlk beş ayette kendilerine yemin edilenler hakkında birçok görüş vardır. Biz burada onların melekler olduğunu söyleyen müfessirlerin görüşünü tercih ettik. Melekler kâfirlerin ruhlarını döverek ve boğarak; müminlerin ruhlarını ise incitmeden ve kolay bir şekilde alırlar. Onlar kâinatın her yerinde dolaşırlar ve tüm zamanlarını Allah’ın emrini yerine getirmekle geçirirler.

2. Kâfirler yeniden dirilişi imkânsız görüyor; öldükten ve kemik yığına döndükten sonra dirilişin imkânsız olduğunu söylüyorlardı. Onların hakkından gelmeye bir ses yeterli olacaktır. Yeniden diriliş için, “Kalkın ve dirilin” diye bir ses yeterli olacaktır. Yeniden dirilen ruhlar kendilerini dümdüz bir arazide bulacaklar. Orada ne bir tümsek vardır ne de bir çukur.

**

Kendisini Tanrı Gören Firavun’un Sonu

- 15- Sana Musa'nın haberi geldi mi?
- 16- Rabbi ona Mukaddes Tuva Vadisi'nde seslenmişti:
- 17- “**Ey Musa!** Firavun'a git! Çünkü o, haddini fazlasıyla aştı” **dedi.**
- 18- “**Ona** de ki: “Arınmak ister misin?”
- 19- “Sana Rabbinin yolunu göstereyim ki **onun azabından** korkasın.”
- 20- **Musa** ona en büyük mucizeyi gösterdi.
- 21- Fakat o **bunu** yalanladı ve asi oldu.
- 22- Sonra hızlıca arkasını dönüp gitti.
- 23- Sonra **kavmini** topladı ve seslendi:
- 24- “Ben sizin en büyük Rabbinizim” dedi.
- 25- Bu nedenle Allah ona dünya ve ahiret cezasını bir arada verdi.
- 26- Hiç şüphesiz ki **Rabbinden** korkanlar için bunda bir ibret vardır.

Açıklama:

1. Tarihin en büyük zalimlerinden, tâğutlarından ve diktatörlerinden biri Mısır Kralı Firavun'dur. O, iman edenlerin yeni doğan masum çocuklarını öldürecek kadar canileşen bir kraldı. Kendisini kavmine tanrı olarak ilan etmiş ve Allah'a meydan okumuştur.
2. Firavun, Hz. Musa'nın getirdiği mucizeleri sihir olarak görüyordu. Onların sihir olmadığını anladığında bile inadından ve kibrinden vazgeçemedi. Allah Teâlâ ona ve ordusuna ibretlik bir ceza verdi. Onların hepsini denizde boğdu. Firavun, kendisini Mısır'ın ve nehirlerin tanrısı görüyordu. Fakat ne hikmettir ki onun ölümü denizde oldu.

**

Allah'ın Azametinden Örnekler ve İnsanların İstifadesine Verilen Bazı Nimetler

- 27- Yaratılış bakımından siz mi daha büyüksünüz yoksa gökyüzü mü? Onu **Allah** inşa etti!
- 28- Onun tavanını yükseltti ve onu mükemmel kıldı.
- 29- Onun gecesini kararttı, gündüzünü ise ortaya çıkardı.
- 30- Ondan sonra yeryüzünü yaydı.
- 31- Oradan su ve mera çıkardı.
- 32- Dağları oraya sabitledi.
- 33- **Tüm bunlar** hem sizin hem hayvanlarınızın faydalanması içindir.

Açıklama:

1. İnsan yaratılış bakımından ne kadar muazzam ve ne kadar kompleks gözüke de gökyüzü insandan daha muazzam ve daha kompleks bir yapıda inşa edilmiştir. Uzayın bilinen, ölçülen ve tahmin edilen bir uzunluğu ve büyüklüğü yoktur. Uzayın yüksekliği, uzayda yaşam, galaksiler, yıldızlar, gezegenler, gazlar ve diğer cisimler hakkındaki bilgilerimiz çok az ve sınırlıdır. Gökyüzü muazzam bir güzelliكتedir. Onu inceleyenler onun azameti karşısında şaşırıp kalmaktadır. Gökyüzü Allah'ın eşsiz sanatının bir parçasıdır.

2. Allah Teâlâ yeryüzünü yağmuruyla, suyuyla, deniziyle, nehriyle, bulutuyla, güneşiyle, otuyla, merasıyla, dağıyla, taşıyla, canlılarıyla, bitkileriyle ve ağaçlarıyla yaşamaya elverişli bir yer kıldı. Evrendeki her şeyin merkezinde ise insan vardır. Her şey doğrudan ya da dolaylı olarak ona hizmet etmektedir.

**

Kapanış: Kıyamet Anında ve Sonrasında Yaşanacak Bazı Olaylar

34, 35- En büyük felaket geldiğinde insan o gün **dünyada** neyin peşinden koştuğunu hatırlar.

36- Cehennem, gören kimseler için ortaya çıkarılır.

37, 38, 39- Her kim haddini aşar ve dünya hayatını **ahirete** tercih ederse cehennem onun kalacağı yer olacaktır.

40, 41- Her kim de Rabbinin makamında **hesap vermekten** korkar ve nefsinin peşinden gitmekten alıkoyarsa cennet onun yurdu olacaktır.

42- Sana kıyametin ne zaman gerçekleşeceğini soruyorlar.

43- Sen onu nereden bileceksin?

44- Onun bilgisi Allah'ta biter.

45- Sen yalnızca ondan korkanlar için bir uyarıcısın.

46- Onlar **kıyametin koptuğunu** gördükleri gün, **dünyada** bir akşam ya da sabah vakti kadar kaldıklarını **zannederler**.

Açıklama:

1. Kıyamet koptuktan sonra hesaplaşma başlayacak ve herkes yaptıklarını bir bir hatırlayacaktır. Herkes dünyada neyin peşinden koştuğunu, ömrünü nerede tükettiğini ve yaptıklarını hatırlayacaktır. Fakat bu hatırlamanın hiçbir faydası olmayacaktır. Kıyametin ne zaman kopacağını yalnızca Allah bilir. Bugün bitmez zannettiğimiz ömür, ahiretten bakınca bir akşam ya da bir sabah vakti kadar kısa gözükecektir.

2. Rabbinden korkan, ona karşı saygısızlık etmekten sakınan ve nefsinin isteklerine boyun eğmeyenler cennete gireceklerdir.

**

80- ABESE SÛRESİ

42 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Resulullah (s.a.s.)'e gelen âmâ, Kur'an'a gönülden teslimiyet, Kur'an, insanın nimetlere karşı nankörlüğü, insana verilen nimetler, kıyamet ve sonrasındaki dehşetli sahneler.

Giriş: İman Gönül İşidir

1- Yüzünü astı ve arkasını döndü.

2- Kendisine bir âmâ geldi diye.

3- Nereden biliyorsun? Belki de o **âmâ nefsinin** arındırarak.

4- Ya da belki öğüt alacak ve öğüt kendisine fayda verecek.

- 5- Fakat kendisini müstağni görene gelince,
- 6- Ona bakarak konuşuyorsun.
- 7- O **kişi nefsin**i arındırmazsa ondan sana ne?
- 8- Fakat koşarak sana gelene,
- 9- Hem de **Allah'tan** korkarak,
- 10- Sen ona yüz vermiyorsun.
- 11- Hayır, **böyle yapma!** Zira bu bir öğüttür.
- 12- Dileyen ondan öğüt alır.
- 13- O, değerli sahifelerde **yazılıdır**.
- 14- Yüce ve tertemiz **sahifelerde**.
- 15- Yazıcı **meleklerin** ellerinde.
- 16- Değerli ve iyi **meleklerin ellerinde**.

Açıklama:

1. Resulullah (s.a.s.) bir seferinde Mekke'nin ileri gelenleriyle konuşuyor ve onlara İslam'ın ilkelerini anlatıyordu. Resulullah (s.a.s.) eline geçen bu fırsatı değerlendirmenin çabası içindeydi. O esnada bir âmâ olan Abdullah bin İbni Ümmü Mektûm çıkageldi ve: "Bana da anlat" dedi. Resulullah (s.a.s.) sesin geldiği tarafa yöneldi. Sonra yüzünü asarak Mekke'nin ileri gelenlerine döndü ve konuşmasına kaldığı yerden devam etti. Allah Teâlâ Resulullah (s.a.s.)'in bu hareketini onaylamadı ve bu konuda onu uyardı. Resulullah (s.a.s.) bu olaydan sonra İbni Ümmü Mektûm'a daha fazla ilgi ve alaka gösterdi. Çünkü Allah onunla ilgili bir olay nedeniyle kendisini uyarmıştı.

2. İman gönül işidir. İsteyen iman eder, öğüt alır ve dinler. Herkes kendi yaptıklarından mesuldür. Bir davetçinin bu hususa özellikle dikkat etmesi gerekir. Allah Teâlâ'nın yanında kemiyet değil, keyfiyet önemlidir. Önemli olan, isteyerek ve gönülden bağlanarak İslam'a girmektir. İnanmak istemeyeni, inanmak isteyeneye tercih etmek doğru değildir. Davetçiye düşen; öğüt vermek, hatırlatmak, nasihat etmek ve bilgilendirmektir. Gerisi muhataba kalmıştır.

**

İnsan Rabbine Karşı Nankördür

- 17- Kahrolası insan! Ne kadar da nankördür!
- 18- **Allah** onu hangi şeyden yarattı?
- 19- Onu bir nutfeden yarattı ve ona şekil verdi.
- 20- Sonra ona yolu kolaylaştırdı.
- 21- Sonra onun hayatına son verdi ve onu kabre koydu.
- 22- Sonra istediği zaman onu yeniden diriltecektir.
- 23- Hayır! **O, Rabbinin** kendisine emrettiklerini yerine getirmedi.

Açıklama:

İnsan iyilik yapmaya da kötülük yapmaya da meyilli bir şekilde yaratılmıştır. Onun fitratında her iki özellik de vardır. İnsan kendi yaratılışını unutup Allah'a meydan okuyor. Hâlbuki insanın hayat hikayesi bir sudan, anne karnında bir ceninden, doğduktan sonra bebeklikten, çocukluktan, ergenlikten ve yaşlılıktan ibarettir. Hayat hikayesi bundan ibaret olan insan, âlemlerin Rabbine karşı nankörlük ediyor.

**

Allah'ın Azametinden Örnekler ve İnsanların İstifadesine Verilen Bazı Nimetler

- 24- İnsan, yedikleri üzerinde biraz düşünsün:
- 25- Biz suyu **bulutlardan** şarıl şarıl döktük.
- 26- Sonra **onunla** toprağı yardık.
- 27- Ve orada hububat yetiştirdik.
- 28- Bir de üzüm bağları ve çayırılar,
- 29- Zeytin ve hurma ağaçları,
- 30- İç içe geçmiş bahçeler,
- 31- Bir de meyve ve ot **çıkardık**.
- 32- **Tüm bunlar** hem sizin hem hayvanlarınızın faydalanması içindir.

Açıklama:

1. Allah Teâlâ bu bölümdeki ayetlerde insanı tefekkür etmeye davet ediyor. İnsan, yediğı yiyecekler ve içtiğı su üzerinde tefekkür ettiğinde Allah'ın azametini şahit olur. Hayatın idamesi suya bağlıdır. Bütün canlıların havadan sonraki en temel besini sudur. Zira yiyeceklerin varlığı dahi suya bağlıdır.
2. Her yiyecek bir mucizedir. Sebze de meyve de ot da tahıl da hububat da mucizedir. Gökyüzünden Allah'ın izniyle dökülen sular toprakla buluşmaktadır. Ölü halde duran toprak suyla buluşunca canlanmaktadır. Tohumlar bu sayede filizlenmekte, sebzeler ve ağaçlar büyümektedir. Toprakta eksilen bir şey olmadığı halde topraktan tonlarca ürün çıkmaktadır. Bütün bunlar Allah'ın emri ve izniyle gerçekleşmektedir.

**

Kapanış: Günahkârların Ahirette Birbirlerinden Kaçması ve İki Sınıf İnsan

- 33, 34- Büyük çığlık koptuğunda o gün kişi kardeşinden kaçacaktır.
- 35- Annesinden ve babasından,
- 36- Bir de karısından ve çocuklarından.
- 37- Çünkü o gün onlardan her birinin işi başından aşkındır.
- 38- O gün bazı yüzler parlaktır.
- 39- Mütebessimdir ve mutludur.
- 40- O gün bazı yüzlerin üzerini ise toz kaplamıştır.
- 41- Onlara karanlık çökmüştür.
- 42- Bunlar kâfirlerdir, günahkârlardır.

Açıklama:

1. Kıyametin kopmasıyla insanların arasındaki nesep bağı da kopacaktır. Günahkârlar en yakınlarından başlamak üzere herkesten kaçacaktır. Çünkü onu gören herkes ondan hakkını almak isteyecektir. Fakat o gün kaçacak ve saklanacak hiçbir yer olmayacaktır.

2. Müminlerin yüzü aydınlık, sevinçli ve neşeli olacaktır. Onlar Allah'ın rızasını ve cenneti hak etmenin mutluluğunu yaşayacaklardır. Kâfirlerin ve günahkârların yüzleri ise toza dumana bulanmış gibi isli ve kirlili olacaktır. Onların üzerine karanlık ve zillet çökecek ve kaybetmenin acısı her hallerinden belli olacaktır.

**

81- TEKVİR SÛRESİ

29 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Kıyamet sahneleri, ahirette herkesin kendi halini bilmesi, Kur'ân'ın Allah kelamı olması, Cebrail ve Kur'ân'ın öğüt olması.

Giriş: Kıyamet Sahneleri ve İnsanın Pişmanlığı

- 1- Güneşin ışığı alınıp dürüldüğünde,
- 2- Yıldızlar dökülüp saçıldığında,
- 3- Dağlar yerinden sökülüp yürütüldüğünde,
- 4- Gebe develer **gibi kıymetli hayvanlar** başıboş bırakıldığında,
- 5- Vahşi hayvanlar **inlerinden çıkıp** toplandığında,
- 6- Denizler dolup taşıduğunda,
- 7- Tüm nefisler eşleştirildiğinde,
- 8, 9- Toprağa diri diri gömülen kız çocuğuna, "Hangi günahtan dolayı öldürüldüğü" sorulduğunda,
- 10- Sahifeler açıldığında,
- 11- Gökyüzü yerinden söküldüğünde,
- 12- Cehennem tutuşturulduğunda,
- 13- Ve cennet yaklaştırıldığında,
- 14- **İşte o zaman** herkes neyi hazırladığını bilir.

Açıklama:

1. Kıyamet gününde güneşin ışığı alınacak, içi dışına çıkacak ve kâğıt gibi dürülecektir. Yıldızlar yörüngelerinden sapacak, evrenin düzeni bozulacak, dünyada büyük zelzeleler ve çökmeler meydana gelecek, yerin çekim kuvveti bozulacak ve dağlar paramparça olup havada toz gibi süzülecektir.

2. Kıyametin başlamasıyla insanlar en değerli mal varlıklarını görmezden gelecekler. Vahşi hayvanlar, depremler ve sarsıntılar nedeniyle yuvalarından çıkacaktır. Denizler yanmaya başlayacak, kara parçalarını yutacak kadar büyük dalgalara dönüşecektir.

3. Allah Teâlâ o gün zalimleri dinlemeyecek ve onlara söz hakkı vermeyecektir. Mazlumlar konuşacak, zalimler dinleyecektir. Herkesin amel defteri açılacak ve kimler hangi amelleri işlemişse ortaya dökülecektir. Müminler için cennet yaklaştırılacak, kâfirler için cehennem tutuşturulacaktır. O gün herkes dünyadaki amellerini hatırlayacaktır. Fakat bu hatırlamanın hiç kimseye bir faydası olmayacaktır.

**

Kur'ân Allah Kelamıdır

15, 16- Gündüzleri kaybolup geceleri gözükken, akıp giden ve saklanan **yıldızlara** yemin olsun!

17, 18- Kararmaya başlayan geceye ve nefes almaya başladığı zaman sabaha yemin olsun!

19- Hiç şüphesiz ki bu **Kur'ân** değerli bir elçinin **getirdiği** sözdür.

20- O **elçi** güç sahibi olup, Arş'in sahibi **olan Allah'ın** yanında itibarlıdır.

21- Orada sözü dinlenilendir, güvenilirindir.

22- Arkadaşınız **Muhammed** mecnun değildir.

23- O, gerçekten **Cebrail'i** apaçık ufukta gördü.

24- O, gayptan uyduran bir zanlı değildir.

25- Ve **Kur'ân da** kovulmuş şeytanın sözü değildir.

Açıklama:

1. Kur'ân, Allah Teâlâ'nın Cebrail vasıtasıyla Resulullah (s.a.s.)'e gönderdiği son vahiydir. Cebrail'in Allah katında yüksek bir itibarı ve konumu vardır. Güç sahibidir ve sözü dinlenen bir melektir. Resulullah (s.a.s.) Cebrail'i gerçek suretinde görmüştür.

2. Müşrikler Resulullah (s.a.s.)'i bildikleri, onunla arkadaşlık kurdukları ve tanıdıkları halde ona deli diyorlardı. Zira bozulmuş toplumlarda gerçekleri söylemek delilik olarak kabul edilir.

**

Kapanış: Bu Gidiş Nereye?

26- **Kur'ân'ı bırakıp** nereye gidiyorsunuz?

27- Hâlbuki bu **Kur'ân** tüm âlemler için bir öğüttür.

28- İçinizden istikamet sahibi olmak isteyenler için.

29- Âlemlerin Rabbi olan Allah dilemedikçe siz hiçbir şey dileyemezsiniz.

Açıklama:

1. Kur'ân Allah kelamıdır. O, insanları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için gelmiştir. Onu bırakıp başka kitapların peşinden gidenler hem dünyalarını hem de ahiretlerini kaybedeceklerdir. Kur'ân bir öğüttür; kendisini düzeltmek ve istikamet sahibi olmak isteyenler için gelmiştir.

3. Hiç kimse Allah'a rağmen bir şey dileyemez. Allah'ın dilemesi olmadan kimse ne hayrı ne de şerri dileyebilir. Tüm dilemeler ve istekler onun dilemesine ve istemesine bağlıdır.

**

82- İNFİTAR SÛRESİ

19 ayettir. Mekke’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Kıyamet sahneleri, yazıcı melekler, iyilerin ve kötülerin akıbeti, ahirette tüm gücün ve yetkinin Allah’ta olması.

Giriş: O Gün Herkes Neyi Yaptığını ve Neyi Terk Ettiğini Bilir

- 1- Gökyüzü yarıldığında,
- 2- Yıldızlar düşüp dağıldığında,
- 3- Denizler birbirine karıştırıldığında,
- 4- Kabirdekiler dışarı çıkartıldığında,
- 5- **İşte o zaman** herkes neyi yaptığını ve neyi ertelediğini iyi bilir.

Açıklama:

1. Kıyamet öncesinde büyük olaylar meydana gelecektir. Gökyüzü yarılacak ve yıldızlar inci gibi dağılacaktır. Denizler kabaracak ve hepsi tek deniz olacaktır. Kabirdekilere emredilecek ve hepsi dirilecektir.
2. Kıyametin kopuşu başladığında herkes, dünyaya yeniden dönüşün olmadığını anlar. O gün herkes neleri yaptığını, neleri kaçırdığını, neye öncelik verdiğini, neyi ertelediğini, neyi hazırladığını ve neyi ihmal ettiğini çok iyi anlar.

**

Ey İnsan, Seni Nankörlüğe İten Sebep Nedir?

- 6- Ey insan, seni, Kerim olan Rabbine karşı aldatan ne oldu?
- 7- Hâlbuki seni o yarattı, sana şekil verdi ve seni düzgün kıldı.
- 8- Dilediği şekilde seni bir araya getirdi.
- 9- Hayır! Siz hesap verme **günü**nü yalanlıyorsunuz.
- 10- Hiç şüpheniz olmasın ki üzerinizde gözetleyici **melekler** vardır.
- 11- Onlar değerlidirler, yazıcıdırılar.
- 12- Yaptıklarınızı da bilirler.

Açıklama:

1. İnsanı yaratan, ona şekil veren, onu tasarlayan, onun fiziksel özelliklerini belirleyen ve onu eşsiz özelliklerle donatan Allah’tır. Fakat insan bunu unutmakta, görmezden gelmekte ve din gününü yani hesap verme gününü yalanlamaktadır. İnsan, Kerim olan Rabbine karşı nankördür.
2. İnsanları takip eden koruyucu, yazıcı ve kaydedici melekler vardır. Onlar insanların yaptıklarını, konuştuklarını ve yazdıklarını bilirler ve bunları kaydederler.

**

Kapanış: Hesaplaşma Gününde Tüm Yetkiler Allah’ın Elinde Olacaktır

- 13- Hiç şüphesiz ki iyiler **cennet** nimetlerinin içinde olacaklardır.

14- Günahkârlar ise Cahim **isimli cehennemde**.

15- Onlar hesap verme gününde oraya girecekler.

16- Onlar oradan **kaçıp** kaybolamazlar.

17- Sen hesap verme günü nedir biliyor musun?

18- Sonra **bir daha soruyorum!** Sen hesap verme günü nedir biliyor musun?

19- O, hiç kimsenin hiç kimseye zerre kadar fayda vermeyeceği bir gündür. O gün tüm yetkiler Allah'a aittir.

Açıklama:

1. Mahşerde hesaplaşma bittikten sonra iyiler nimetlerle dolu cennete, kötüler ise azap dolu cehenneme gireceklerdir. Cennet müminlerin ebedî yurdudur. Cehennem ise kâfirlerin azap yurdudur. Oradan çıkma, kaçma ve azaptan kaçıp kurtulma yoktur.

2. Hesap verme günü yani din günü, hiç kimsenin hiç kimseye fayda vermediği ve hiç kimsenin hiç kimse adına konuşamadığı gündür. Hüküm ve yetki yalnızca Allah'ta olacaktır. Hiç kimse Allah'tan izin almadan konuşamayacaktır. Konuşabilenler ise yalnızca doğruları konuşacaklardır. Putların, kâfirlerin, müşriklerin ve fasıkların şefaati olmayacaktır. Allah'ın izin vermediği hiç kimseye şefaet edilmeyecektir. Allah'ın izin verdiği kimseler, Allah'ın izin verdiklerine şefaet edebilecektir.

**

83- MUTAFFİFİN SÛRESİ

36 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Ölçü ve tartıda hile yapanlar, ahiret, kötülerin defterinin cehennemde tutulması, kalbin günah sebebiyle paslanması, iyilerin defterinin İlliyyin'de tutulması, iyilere cennette verilecek nimetlerden numuneler ve müminlerle alay eden kâfirlerin akıbeti.

Giriş: Ticarete Hile Yapanlar Yeniden Dirilişe İnanmıyorlar mı?

1- Mutaffifinlere yazıklar olsun!

2- Onlar, insanlardan **kendilerine** bir şeyi ölçerek aldıklarında eksiksiz bir şekilde alırlar.

3- Fakat kendileri onlara vermek için bir şeyi ölçerlerse ya da tartarlarsa **onu** eksilterek verirler.

4, 5- Bunlar büyük bir gün için yeniden dirileceklerini düşünmüyorlar mı?

6- O gün insanlar âlemlerin Rabbi için ayağa kalkarlar.

Açıklama:

1. Allah Teâlâ insanların mallarını ve canlarını dokunulmaz kılmıştır. Meşru sebepler olmadıkça hiç kimse başkasının malına ve canına dokunamaz. Allah Teâlâ malın korunması için hırsızlık, gasp, yankesicilik, aldatma, rüşvet ve ihaleye fesat gibi kazanç yollarının tamamını yasaklamıştır. Hatta tartıda gramaj hilesi yapmayı dahi yasaklamıştır. Bir kimse sürümden kazanmak için ürünlerden eksiltme yoluna gidemez. Zira bunu yapmak büyük günahlardan biridir. Bu nedenle olsa gerek, Allah Teâlâ bu işi yapanlara ahireti hatırlatmıştır.

2. Bazı insanlar haklarını yedirmez, hiç kimsede alacaklarını bırakmaz. Alacaklarını kuruşu kuruşuna, gramı gramına alırlar. Fakat vermeye gelince eksiltirler; litreden, metreden, kilodan, gramdan ve milimden eksiltirler.

Bu işleri ahiret inancı olmayan ya da ahiret bilinci zayıf olan kişiler yaparlar. Çünkü hesap vereceklerinin şuurunda olsalardı bunu yapmazlardı ve buna teşebbüs etmezlerdi.

**

Günahkârların Kitabı Cehennem Zindanıdır

7- Hayır! Günahkârların kitabı **cehennem dibindeki** zindanıdır.

8- **Cehennem** zindanı nedir biliyor musun?

9- Mühürlü bir kitaptır.

10- O gün geldiğinde **hakki** yalanlamış olanların vay haline!

11- Onlar hesap verme gününü yalanladılar.

12- Hâlbuki onu, haddini aşan **ve** sürekli günah işleyenden başkası yalanlamaz.

13- Ona ayetlerimiz okunduğunda, “Bunlar eskilerin uydurduğu masallardır” diyordu.

14- Hayır, **öyle değildir!** Bilakis onların yaptıkları ameller, kalplerinin üzerinde kir üstüne kir tuttu.

15- Hayır! Onlar o gün Rablerini **görmekten** mahrum bırakılacaklar.

16- Sonra Cahim **isimli cehenneme** girecekler.

17- Sonra onlara, “İşte kendisini yalanladığımız **cehennem** budur” denilecektir.

Açıklama:

1. Günahkârların amel defteri cehennemde dar bir zindanda kapalı bir şekilde muhafaza edilecektir. Onlar hakkında nihaî hüküm verilmiştir ve sonsuza dek cehennemde kalacaklardır.

2. Günah işlemek kalbin maneviyatını zedeler. Kalbi karartır, kalbi paslandırır ve kalbin manevî menfezlerini tıkar. Bu nedenle bir müddet sonra kalp, hakikatleri göremez ve anlayamaz olur.

3. Günahkârların en büyük kaybı ise Allah'ı görmekten mahrum kalmalarıdır. Bir müminin elde edeceği en büyük nimet Rü'yetullah yani Allah'ın cemalini görmesidir. Kâfirler ise bundan mahrum bırakılacaklardır.

**

İyilerin Kitabı İliyyûn'dadır.

18- Hayır! Hiç şüphesiz ki iyilerin kitabı ise İliyyûn'dadır.

19- İliyyûn nedir biliyor musun?

20- Mühürlü bir kitaptır.

21- Onu Mukarrebun **melekleri** görürler.

22- Hiç şüphesiz ki iyiler, **cennet** nimetlerinin içinde olacaklardır.

23- Koltukların üstünden bakarlar.

24- Nimetlerin verdiği mutluluğu onların yüzlerinden okuyabilirsin.

25- Onlara ağzı mühürlü halis şaraptan ikram edilir.

26- Onun sonu bile misktir. Yarışanlar işte bunu elde etmek için yarışınlar!

27- Onun karışımı tesnimdendir.

28- **Tesnim, Allah'a** yaklaştırılmış olanların içtiği bir pınardır.

Açıklama:

1. İyilerin defteri İlliyyûn yani cennetin (Allah en iyi bilendir) en yüksek yerinde kapalı bir şekilde muhafaza edilir. Bu defteri yalnızca Allah'a yakın olan melekler görürler.

2. İyiler her türden nimetin olduğu cennetlere yerleşirler. Onlar cennetin her türlü zevkinden tadarlar. Bunlardan biri de cennet şarabıdır. Cennet şarabı sarhoş etmez, baş ağrıtmaz, mideyi bulandırmaz ve hastalığa sebep olmaz.

**

Kapanış: Müminlerle Alay Eden Kâfirlerin Ahiretteki Durumu

29- Günahkârlar **dünyadayken** iman edenlere bakıp gülüyorlardı.

30- Onların yanından geçtiklerinde birbirlerine kaş göz işareti yapıyorlardı.

31- Ailelerinin yanına döndüklerinde **müminlerle alay ederek** eğleniyorlardı.

32- **Müminleri** gördüklerinde, “Bunlar var ya, yoldan çıkmış kişilerdir!” diyorlardı.

33- Hâlbuki onlar **müminlerin** başına bekçi olsunlar diye gönderilmediler.

34- Bugün ise müminler kâfirlere bakıp gülecekler.

35- Koltukların üstüne kurulup **onları** izleyecekler.

36- Kâfirlere, yaptıklarının karşılığı eksiksiz verildi, değil mi?

Açıklama:

1. Kâfirler dünyadayken müminlerle alay ederler. Onlar müminlerin inançlarıyla, ibadetleriyle, giyim kuşamlarıyla, düşünceleriyle, namazlarıyla, oruçlarıyla alay ederler. Kâfirler hacla, zekâtla, örtüyle, sakalla, sarıkla, cübbeyle, abdestle ve camiyle dalga geçerler. Onlar bu yaptıklarından dolayı kıyamet gününde büyük bir cezayla karşılaşacaklar.

2. Müminlerle alay etmek Allah'ı unutmaya götürür. Bir kişi Allah'ı unutunca iman etmeyi de ahlaklı olmayı da unuttur. Ahirette gülme sırası müminlere gelecektir. Müminler cennette zevkusefa içinde olacaklar ve azap içinde olan kâfirleri görecekler.

**

84- İNŞİKAK SÛRESİ

25 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Kıyamet, insanın Rabbine kavuşması, amel defterini sağ taraflarından alanların sevinci, amel defterini sol taraflarından alanların üzüntüsü ve bunun gerekçeleri, ahirette halden hale geçme ve kâfirlere hesap sorulması.

Giriş: Amel Defterini Sağından Alan Müminlerle Solundan Alan Kâfirlerin Durumu

1- Gökyüzü paramparça olduğunda,

- 2- **Gökyüzü** Rabbini dinler. Zaten **dinlemesi de** gerekir.
- 3, 4- Yeryüzü uzatıldığında, içindeki şeyleri attığında ve tamamen boşaldığında,
- 5- **Yeryüzü** Rabbini dinler. Zaten **dinlemesi de** gerekir.
- 6- Ey insan, Rabbine ulaşmak için çaba üstüne çaba harcadin! Nihayet onunla karşılaşacaksın.
- 7, 8- **O gün** kime kitabı sağından verilirse onun hesabı çok kolay görülecektir.
- 9- Sonra o kişi sevinçle ailesinin yanına dönecektir.
- 10, 11- Kime de kitabı arkasından verilirse o kişi ölmek için **kendisine** beddua edecektir.
- 12- Sonra da aevli **ateşe** girecektir.
- 13- Çünkü **dünyadayken** ailesinin yanında sevinçliydi.
- 14- Çünkü **öldükten sonra Rabbinin yanına** kesinlikle dönmeyeceğini zannediyordu.
- 15- Bilakis **dönecektir!** Hiç şüphesiz ki Rabbi onun **yaptıklarını** görüyordu.

Açıklama:

1. Kıyamet gününde gökyüzü yarılacak ve parçalanacaktır. Gökyüzü, Rabbinin emrini dinleyecek ve kendisine verilen talimatları yerine getirecektir. Aynı şekilde yeryüzünde büyük sarsıntılar olacak, yeryüzü dümdüz olacak, Rabbinin emrini dinleyecek ve kendisine verilen talimatları eksiksiz bir şekilde yerine getirecektir.
2. İnsan eninde sonunda Rabbinin yanına varacaktır. Bazı insanlar güzel bir şekilde karşılanacak, bazıları ise kötü bir şekilde. Amel defterini sağdan alanlar kurtulacak, soldan ya da arkadan alanlar ise cezalandırılacaklar.
3. Kıyamet gününün pişmanlığı fayda vermeyecektir. 13'üncü ayette geçen "Çünkü **dünyadayken** ailesinin yanında sevinçliydi" ifadesinin cehenneme girme sebebi olarak zikredilmesi şundandır: Bir önceki sûrede kâfirlerin müminlerle alay ettikleri ve ailelerinin yanına gittiklerinde bile müminleri alay konusu yapıp eğlendikleri zikredilmişti. Onlar mutluluğu müminlerle alay etmede arıyorlardı. Onların dünyadaki bu mutluluğu ahirette başlarına bela olacaktır.

**

Kapanış: Hesap Verme Zamanında İnsanlar Halden Hale Girecekler

- 16, 17, 18, 19- Şafak vaktine, geceye ve topladıklarına ve dolunay haline gelen aya yemin olsun ki sizler **kıyamet gününde** halden hale geçeceksiniz.
- 20- Onlara ne oluyor ki iman etmiyorlar?
- 21- Kendilerine Kur'ân okunduğunda secdeye kapanmıyorlar?
- 22- Fakat kâfirler **bunu** yalanlıyorlar.
- 23- Hâlbuki Allah onların, içlerinde sakladıkları şeyi en iyi bilendir.
- 24- **Ey Muhammed!** Onları elem verici bir azapla müjdele!
- 25- İman eden ve salih ameller işleyenler bunun dışındadır. Onlar için kesintisiz bir mükâfat vardır.

Açıklama:

Kıyamet gününde ve sonrasında insan halden hale girecektir. İnsan o gün korku, panik, sevinç, tedirginlik, öfke, pişmanlık, özür, suçluluk vb. haller yaşayacaktır. Her insan kendi durumuna göre bir hale girecektir. Mahşerde insan bir yerde korku halindeyken başka yerde sevinç halinde olacak, böylece halden hale geçecektir.

**

85- BURUC SÜRESİ

22 ayettir. Mekke’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Müminlerin ağır imtihanlardan geçmeleri ve sabretmeleri, müminlere işkence edenlerin akıbeti, Allah’ın ceza vermesi ve affetmesi; helak edilen kavimlerden ibret alma.

Giriş: Müminlere İşkence Edenlerin Akıbeti

1, 2, 3- Yıldız kümelerine sahip olan gökyüzüne, vadedilen güne, şahitlik yapana ve şahitlik edilene yemin olsun!

4, 5- İçinde yakacak olan ateş çukurlarını kazan kişilerin canları çıkasınca!

6, 7- Onlar **çukurların** başında oturuyorlar ve müminlere yaptıkları **işkenceleri** seyrediyorlardı.

8- Onların **müminlere** işkence etmelerinin tek sebebi, **müminlerin** el-Aziz, el-Hamid olan Allah’a iman etmeleri idi.

9- Göklerin ve yerin yönetimi ve mülkiyeti ona aittir. Allah her şeyin şahididir.

10- Mümin erkeklere ve mümin kadınlara işkence eden, fakat sonra tövbe etmeyenlere gelince, onlar için cehennem azabı ve yakıcı bir azap vardır.

11- İman eden ve salih ameller işleyenlere ise altından ırmakların aktığı cennetler vardır. Büyük başarı işte budur.

Açıklama:

1. Buruc kelimesi “burç” kelimesinin çoğuludur. Burçlar gökyüzünde yer alan on iki takım yıldıza verilen bir isimdir. Allah Teâlâ gökyüzünü yıldızlarla süsledi. Bu yıldızlardan bazıları çok büyüktür. Bu büyük yıldızların belli aralıklarla görüldüğü günler ve aylar vardır. İnsanlar bu yıldızların hareketlerinden ayları ve yılları tespit etmişlerdir. Her ay gökyüzünde gözükken yıldız kümeleri arasında hayali bir çizgi ile bu kümeler, nesnelere veya bazı canlılara benzetilmiştir. Kova burcu, oğlak burcu, balık burcu vb. Yani o ayda gökyüzünde gözükken parlak yıldızlar arasında hayali bir çizgi çizildiğinde o yıldız kümeleri bir balığa, kovaya, yengece veyahut oğlağa benzemektedir. Burada dikkat çekilen husus Allah’ın azametidir. Gökyüzü bilimine astronomi denilmektedir. Gökyüzündeki yıldız kümelerinin; insanların hayatıyla, yaşantısıyla ve karakteriyle ilişkili olduğu iddiası astrolojinin konusuna girmektedir. Astronomi bilimdir. Fakat astroloji, astronominin hurafesidir.

2. Ashab-ı Uhdud olarak anılan ateş sahiplerinin kimler olduğu hakkında birçok yorum yapılmıştır. Bunlar, müminleri imanlarından vazgeçirmek için onları ateş dolu bir çukura atmış ve onlara yapılan işkenceleri seyretmiş kişilerdir. Müminlerin tek suçu, bir olan Allah’a iman etmeleri idi. Onların başka bir suçları yoktu. Müşriklerin ve kâfirlerin gözünde en büyük suç tevhid ehli olmaktır.

**

Kapanış: Allah Teâlâ Kudret ve Azamet Sahibidir

12- Hiç şüphesiz ki Rabbinin **zalimleri** yakalaması çok şiddetlidir.

13- **Yaratmayı** ilk başlatan ve **ölümden sonra** yeniden hayat veren odur.

14- O hem bağışlayandır hem sevendir.

15- Arşın sahibidir, şanı yüce olandır.

16- İsteddiğini yapandır.

17- **Ey Muhammed!** Sana orduların haberi geldi mi?

18- Firavun'un ve Semud'un?

19- Fakat kâfirler yalanlamadan yanadır.

20- Allah ise onları arkalarından kuşatmıştır.

21- Bilakis o, şanı yüce olan Kur'ân'dır.

22- Levh-i Mahfuz'dadır.

Açıklama:

1. Allah Teâlâ'nın merhameti de azabı da büyüktür. O birini cezalandırmaktan korkmaz. Kimse ona hesap soramaz. O, dilediğini yapar.

2. Kur'ân; şairin şiiri, sihirbazın sihri, kâhinin kehaneti ve eskilerin masalı değildir. Bilakis Kur'ân; şanı yüce olan Allah'ın değerli kelamı olup Levh-i Mahfuz'da korunmuştur.

**

86- TARIK SÛRESİ

17 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

İnsanın, kendi yaratılışı üzerinde tefekkür etmesi, ahiret, Kur'ân ve kâfirlere uyarılar.

Giriş: Herkesin Başında Kendisini İzleyen Bir Melek Vardır

1- Gökyüzüne ve Tarık'a yemin olsun!

2- Tarık'ın ne olduğunu biliyor musun?

3- O parlayan bir yıldızdır.

4- Her nefsin başında mutlaka onu gözetleyen biri vardır.

Açıklama:

Tarık, geceleri çıkan ve ışığı kuvvetli olan bir yıldızın ismidir. Bunun hangi yıldızın ismi olduğu konusunda farklı görüşler vardır. Her insanın başında kendisini takip eden, izleyen ve yaptıklarını kayda geçiren bir melek vardır. Kıyamet gününde yazılanlar ortaya dökülecek ve herkes yaptıklarının karşılığını görecektir.

**

Yaratılış Üzerinde Tefekküre Davet

5- İnsan hangi şeyden yaratıldığı üzerinde bir düşünsün!

6- O, **rahimlere** süratle akıtılan bir sudan yaratıldı.

7- O, omurga ile göğüs boşluğu arasından çıkar.

8- **Bunu yapan Allah**, hiç şüphesiz ki onu **ölümden sonra** yeniden **hayata** döndürmeye de kadirdir.

9- O gün tüm sırlar açığa çıkacaktır.

10- O zaman **insanın** ne bir gücü ne de bir yardımcısı olacaktır.

Açıklama:

1. İnsan kendi yaratılışı üzerinde düşünmelidir. “Ben nereden geldim? Nasıl geldim? Beni kim var etti? Kim şekillendirdi?” Bu soruların üzerinde düşünen insan kendisini yaratan Allah’ı bulacaktır. İnsanı erkeğin sperminden ve kadının yumurtasından yaratan Allah, onu ölümünden sonra yeniden yaratmaya da kadirdir. Allah için yoktan var etmek, vardan var etmek kadar kolaydır.

2. Kıyamet gününde tüm sırlar ifşa olacak ve tüm gizlilikler açığa çıkacaktır. Kimin kalbinde ne varsa ortaya dökülecektir. Hiç kimse buna ne engel olabilir ne de kendisini kurtarması için yardımcı bulabilir.

**

Kapanış: Allah’ın Kitabı Hakkı Batıldan Ayıran Bir Sözdür

11- Geri dönüşüm sahibi gökyüzüne yemin olsun!

12- **Toprağı** yarılan yeryüzüne de yemin olsun!

13- Hiç şüphesiz ki bu **Kur’ân, hakkı batıldan** ayıran bir sözdür.

14- O boş bir söz değildir.

15- Onlar tuzak kuruyorlar.

16- Ben de kuruyorum.

17- **Ey Muhammed!** Kâfirlere biraz süre tanı! Onlara biraz daha zaman ver!

Açıklama:

1. Gökyüzü, Allah’ın izniyle buharlaşan deniz suyunu tatlı suya dönüştürmektedir. Bulutlardan dökülen tatlı su bu sayede yeryüzüne yeniden hayat vermektedir. Gökyüzünde sürekli bir dönüşüm gerçekleşmektedir. Yeryüzündeki yarıklardan maksat ise bitkilerin yeri yarması ve toprağın yarılarak içinden bitkilerin çıkmasıdır. Allah en iyi bilendir.

2. Kur’ân Allah kelimidir; hakkı batıldan ve doğruyu yanlıştan ayıran bir sözdür.

3. Allah’ın plan ve tuzak kurması, planları boşa çıkarması ve tuzakları bozması anlamındadır. Allah’ın, zalimleri cezalandırmak ve yakalamak için plan yapmasına ve tuzak kurmasına gerek yoktur. O zaten güçlüdür, bütün tuzaklardan haberdardır. O, kurulan tuzakları boşa çıkarır ve tuzak kuranları, kurdukları tuzağın içine düşürür.

**

87- Â’LÂ SÛRESİ

19 ayettir. Mekke’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

İnsana verilen nimetler, Kur’ân, öğüt, öğütten uzak duranlar, cehennem azabının ebediliği ve insanın ahiretten yana gafil olması.

Giriş: Allah Kudret ve Azamet Sahibidir

- 1- En yüce olan Rabbinin ismini tesbih et!
- 2- Çünkü o yarattı ve o biçim verdi.
- 3- **Her şeyi** o takdir etti ve o yol gösterdi.
- 4- Merayı o çıkardı.
- 5- Sonra onu o sarartıp kupkuru yaptı.

Açıklama:

1. Rabbinin adını tesbih etmekten maksat, onu isim ve sıfatlarında her türlü kusurdan ve ayıptan, eksiklik ve hatadan tenzih etmek demektir. Allah Teâlâ hem isimlerinde hem sıfatlarında eşsiz ve benzersizdir; noksansız ve kusursuzdur.

2. İnsanı, canlı ve cansız varlıkları ve maddeleri yaratan; onlara fiziksel, kimyasal ve ayırt edici özellikler veren, onları şekillendiren, biçimlendiren ve onlara yol gösteren Allah'tır. Canlıların beslenmesi için tahıl ve bitkileri çıkaran ve sonra onları sarartan, kurutan ve çerçöp haline getiren Allah'tır.

**

Kimler Öğütten Fayda Görür?

- 6- Biz **Kur'ân'**ı sana okutacağız ve sen **onu** unutmayacaksın.
- 7- Allah dilerse hariç. Hiç şüphesiz ki o, açık ve gizli olan her şeyi bilir.
- 8- **Allah'ın rızasına götüren** güzel ameller işlemeyi sana kolaylaştıracacağız.
- 9- Eğer fayda verecekse öğüt ver!
- 10- Çünkü **Allah'tan** korkan öğüt alacaktır.
- 11- **Allah'tan** korkmayan ise ondan uzak duracaktır.
- 12- Bu kişi en büyük ateşe girecektir.
- 13- Sonra orada ne ölecek ne de dirilecektir.

Açıklama:

1. Allah Teâlâ gizli açık her şeyi bilendir. Açıktan yapılanı bildiği gibi gizli yapılanı da bilendir.

2. Allah'tan korkan, hesaba çekileceğine inanan ve sorumluluk bilinci taşıyan kişi öğüt alır. Allah'tan korkmayan ve kul hakkından sakınmayan kişi ise öğüt almaz. Cehennemde hayat ve ölüm gibi kavramlar yoktur. Çünkü orası ebedilik yurdu. Orada dirilmek de ölmek de yoktur.

**

Kapanış: Kurtuluşa Erenler Kimlerdir?

- 14, 15- Hiç şüphesiz ki **nefsini şirkten, küfürden ve riyadan** arındıran ve Rabbinin ismini zikredip namaz kılan kişi felaha ermiştir.
- 16- Fakat sizler dünya hayatını **ahirete** tercih ediyorsunuz.
- 17- Hâlbuki ahiret en hayırlısı ve en kalıcı olandır.

18- Hiç şüphesiz ki bunlar ilk sahifelerde de vardı;

19- İbrahim'in ve Musa'nın sahifelerinde.

Açıklama:

1. Nefsin arınması demek, onun şirkten, nifaktan, küfürden ve her türlü manevî hastalıktan temizlenmesi demektir. Nefsini bunlardan arındıran, Rabbinin adını zikreden ve ibadetlerine devam eden kişi felaha yani kurtuluşa erecektir.

2. Dünya fani, ahiret bakidir. Dünyanın sevinci de hüznü de fanidir. Baki olan ahiret varken, fani olan dünyaya dalmak gaflet ve büyük bir kayıptır.

**

88- ĞAŞİYE SÛRESİ

26 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Dünyada boşuna çalışıp yorulan insanın akıbeti, müminlerin cennette elde edecekleri mükâfat, tefekkür ve kâfirlerin göreceği ceza.

Giriş: Kâfirlerin Dünyadaki Yorgunluğu Ahirette Boşa Gidecektir

- 1- Sana Ğaşiye'nin haberi geldi mi?
- 2- O gün bazı yüzleri korku bürüyecektir.
- 3- **Çünkü dünyada** çalışmıştır ama **boşuna** yorulmuştur.
- 4- Kızgın ateşe girecektir.
- 5- Ona kaynar sudan içirilecektir.
- 6- Oraya **girenler** için kuru dikenden başka bir yiyecek yoktur.
- 7- O ne besleyicidir ne de açlığı bastırır.

Açıklama:

Ğaşiye, kaplayan demek olup kıyamet gününün isimlerinden bir tanesidir. Kâfirleri her taraftan azap kaplayacaktır. Yukarısı azap, aşağısı azap olacaktır. Onları korku, endişe, pişmanlık ve zillet hali kaplayacaktır. Onlar dünyada iken çok çalışan ama ahirette hiçbir karşılık göremeyecek olanlardır. O gün onlar yorgun ve bitkin olacaklar. Ardından cehenneme atılacaklar. Veyahut dünyada bir amaç için yorulmuşlardır ama bu yorgunluğun onlara ahirette hiçbir faydası olmayacaktır. Boşu boşuna yorulmuşlardır. Orada yiyecek ve içecek bulamayacaklar. Onların bulacakları tek şey kaynar su, cerahat, zakkum ve dikenli ot olacaktır. Bunlar ise ne besler ne de açlığı bastırır.

**

Müminlerin Cennette Elde Edecekleri Mükâfat

- 8- O gün bazı yüzler ise sevinç içindedir.
- 9- **Dünyadaki** çalışmasının karşılığına razıdır.
- 10- Yüksek cennettedir.

11- Orada **günaha götüren** boş sözler duymaz.

12- Orada akan bir pınar vardır.

13- Orada yüksek sedirler vardır.

14- **İçmek için** konulmuş bardaklar,

15- Sıra sıra dizilmiş yastıklar,

16- Ve serilmiş halılar vardır.

Açıklama:

1. Kıyamet gününde müminlerin yüzü neşe ve sevinç içinde olacaktır. Çünkü onlar dünyada yapmış oldukları iyiliklerin, ibadetlerin ve yaptıkları güzel işlerin karşılığını görecekler ve cennete girecekler. Onlar dünyadaki yorgunluğun karşılığını görecekler.

2. Cennette yayla gibi yüksek yerler vardır. Cennette boş, faydasız, günaha götüren ve düşmanlığa neden olacak sözler olmayacaktır. Orada sadece güzel sözler konuşulacaktır.

3. Müminler cennette her türlü nimetin ve konforun sahibi olacaklardır. Orada nehirler, pınarlar, bahçeler, evler, sedirler, koltuklar, minderler, halılar, yiyecekler, içecekler ve her türden nimetler müminler için önceden hazırlanmış olacaktır.

**

Tefekküre Davet

17- Onlar devenin nasıl yaratıldığına bakıp düşünmezler mi?

18- Gökyüzünün nasıl yükseltildiğine,

19- Dağların nasıl dikildiğine,

20- Ve yeryüzünün nasıl serildiğine?

Açıklama:

Allah Teâlâ Kur'ân'ın birçok yerinde tefekküre davet etmektedir. Çünkü tefekkür teşekküre vesile olur. Allah'ın yarattığı varlıklar, canlılar, maddeler, nimetler ve kâinat üzerinde tefekkür eden kişi, onun kudret ve azametini görür. Burada özellikle deveden bahsedilmesi, dönemin muhataplarının en çok içli dışlı oldukları hayvan olması nedeniyledir. Her canlı başlı başına bir sanattır ve eşsiz bir mucizedir.

**

Kapanış: İman Bilinçli Bir Eylemdir

21- **Ey Muhammed!** Öğüt ver! Çünkü sen öğüt veren birisin.

22- Sen onları **iman etmeye** zorlayan biri değilsin.

23, 24- Fakat her kim **buna** arkasını döner ve inkâr ederse Allah onu en büyük azapla cezalandıracaktır.

25- Hiç şüphesiz ki onların dönüşü bize olacaktır.

26- Sonra onları hesaba çekmek de bize aittir.

Açıklama:

Müslüman, İslam'ı tebliğ etmekle, teklif etmekle, arz etmekle, anlatmakla, hatırlatmakla ve öğüt vermekle sorumludur. İman etmeyenleri hesaba çekmek Allah'a aittir. Hakka boyun eğen kazanır, ona arkasını dönen ve onu görmezden gelen ise büyük bir azaba müstahak olur.

**

89- FECR SÛRESİ

30 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

On gece, helak edilen kavimlerden ibret, insanın nankörlüğü, ahirette pişmanlığın fayda vermemesi ve Rabbinin rızasına eren nefis.

Giriş: Üzerinde Tefekkür Edilmesi Gereken Bazı Hususlar

1, 2, 3, 4, 5- Fecir vaktine, on geceye, çifte ve teke, bir de akıp giden geceye yemin olsun! Hiç şüphesiz ki akıl ve izan sahibi kimseler için tüm bunlarda yemin **etmeye değer şeyler** vardır.

Açıklama:

1. Müfessirlerin çoğuna göre on geceden maksat Zilhicce ayının ilk on günüdür. Tek ve çiftten maksadın ise tek ve çift olarak yaratılan şeyler olduğu rivayet edilmiştir. Buna tek ve çift yaratılan canlılar da tek rekatlı ve çift rakamlı ibadetler de dâhildir. Allah en iyi bilendir.

2. Akıl ve izan sahibi bir kimse Allah'ın yemin ettiği şeyler üzerinde düşündüğünde birçok mucizeye tanıklık edecektir. Zira gece, gündüz, fecir vakti, sabah vakti, denizler, yıldızlar, güneş, ay ve yemin edilen diğer şeyler Allah'ın muazzam sanatının yansımalarından bazılarıdır.

**

Allah'a Asi Olan Kavimlerin ve Kişilerin Akıbeti

6- Rabbin Âd **kavmini** ne hale getirdi görmedin mi?

7- **Bir de** sütunları olan İrem **kavmini**?

8- Öyle ki ülkeler içinde onlar gibisi yaratılmamıştı.

9- Vadideki kayaları oyan Semud **kavmini**?

10- Bir de kazıkları olan Firavun'u?

11- Bunlar ülkelerinde hadlerini fazlasıyla aştılar.

12- Ve orada her türlü fenalığı çok yaptılar.

13- Bu nedenle Rabbin onların üzerine azap kırbacını **yağmur gibi** döktü.

14- Hiç şüphesiz ki Rabbin **onları** takipteydi.

Açıklama:

1. Bu bölümde helak edilen kavimlerden bazılarına özetle değinilmiştir. Bu kavimleri Mekkeliler biliyorlardı. Zira bu kavimlerin hepsi o bölgede yaşamış ve helak edilmiş kavimlerdi. Onlar Firavun'dan ve ona gelen Hz. Musa'dan da haberdardı. Onlar kendilerine gelen resulleri yalanladılar, asi oldular, uslanmadılar ve isyan ettikçe ettiler. Allah Teâlâ da onları bu yüzden ibretlik bir şekilde helak etti.

2. Semud kavmi sellerden ve yağmurlardan korunmak için kaya evlerde yaşadılar. Onlar Allah'ın azabının sadece yağmurdan ve selden ibaret olduğunu zannetmişlerdi. Onları büyük, korkunç ve öldürücü bir ses helak etti. Firavun, öldürmek istediği kimseleri kazığa geçirir veyahut çarمیha gererdi. Sütun gibi direkler dikmişti ve öldürmek istediği kişileri bu sütunlara asıyordu. Nitekim iman eden sihirbazları da ağaç gövdelerine asmıştı.

**

Varlık Zamanında Şımaran, Darlık Zamanında Nankör Olan İnsanın Durumu

15- İnsana gelince, Rabbi onu imtihan edip ona ikramda bulunsa ve ona bol bol nimet verse o şöyle der: “Rabbim beni onurlandırdı.”

16- Ancak **Rabbi** onu imtihan edip onun rızkını daraltsa bu sefer de şöyle der: “Rabbim beni aşağıladı.”

17- Hayır, **öyle değil!** Bilakis siz, yetimlere ikram etmiyorsunuz.

18- Yoksulları doyurmaya birbirinizi teşvik etmiyorsunuz.

19- Mirası helal haram ayırmadan yiyorsunuz.

20- Malı da aşırı derecede seviyorsunuz.

Açıklama:

1. İnsan kendisine iyilik yapılırken kendini kıymetli, değerli ve Allah katında itibarlı görür. Rabbinin yanında bir öneminin ve kıymetinin olduğunu zanneder. Şımarır ve kendisini nimetleri hak etmiş biri olarak görür.

2. Fakat aynı insan darlıkla imtihan olunca Rabbinin kendisini aşağıladığını, yalnız bıraktığını, hor ve hakir gördüğünü ve yüzüstü bıraktığını söyler. Hâlbuki varlık imtihan olduğu gibi darlık da imtihandır.

3. Rızıktan mahrum olmanın en büyük gerekçeleri arasında yetimlere yardım etmemek, yoksulları doyurmaya teşvik etmemek ve miras malını helal haram ayırmadan yemek zikredilmiştir. Özellikle kadınların mirası eksik verilmektedir. Erkek kardeşler mirası Allah'ın istediği şekilde dağıtmamakta; kendilerine fazla almakta, kızlara ise ya hiç vermemekte ya da çok az vermektedirler. Bunu yapmak haram olduğu gibi, malın tümünden gitmesine veya bereketinin ortadan kalkmasına neden olur. Miras doğuştan gelen bir haktır. Allah Teâlâ mirasta kimin ne kadar alacağını belirlemiştir.

**

Kapanış: Ahirette Pişmanlığın Fayda Vermemesi ve Huzuru İmanda Bulan Nefsin Elde Edeceği Mükâfat

21- Hayır! Yeryüzü paramparça edildiğinde,

22- Rabbin geldiğinde ve melekler sıra sıra durduğunda,

23- Ve o gün cehennem getirildiğinde. İşte o gün insan **yaptıklarını** hatırlar. Fakat bu hatırlamanın ona ne faydası olacak?

24- O **gün insan** şöyle diyecektir: “Keşke **şu** hayatım için hazırlık yapmış olsaydım!”

25- O gün hiç kimse Allah'ın ceza vermesi gibi bir ceza veremez.

26- Ve hiç kimse onun bağlaması gibi bağlayamaz.

27- Ey huzuru **imanda** bulan nefis!

28- Rızılı olmuş ve rızılı olunmuş bir şekilde Rabbine dön!

29- Kullarımın arasına gir!

30- Cennetime gir!

Açıklama:

1. Kıyamet gününde herkes dünyada yaptıklarını, hatalarını, kaçırdığı fırsatları ve sorumluluklarını hatırlar. Fakat bu hatırlamanın bir faydası olmaz. O gün öğüt almanın, tövbe etmenin, pişman olmanın ve af dilemenin faydası olmayacaktır.

2. Gerçek hayat, dünya hayatı değil ahiret hayatıdır. İnsan bunu ahirette öğrenecektir. Çünkü dünya ve içindekiler fani; ahiret ve içindekiler bakidir.

3. Allah'a iman eden, onun verdiklerine razı olan, ondan hoşnut olan ve Rabbinin taksimine, kaza ve kaderine teslimiyet gösteren nefis, mutmain olan yani huzuru bulan nefistir. Huzuru imanda bulan nefis, ahirette Allah'ın lütfuna nail olacaktır. Allah Teâlâ huzuru imanda bulan nefislerden razı olacaktır. Nitekim onlar da Allah'tan razıydılar. Rabbim bizleri imanda huzur bulan kullarından eylesin!

**

90- BELED SÛRESİ

20 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Güvenli şehir, insanın kendisini yenilmez zannetmesi, zor yokuş (akabe), sabır, merhamet, amel defterini sağ tarafından alanlarla sol taraftan alanların akıbeti.

İnsan Kendisinin Yenilmez Olduğunu Zanneder

1- Bu şehre yemin olsun!

2- -Sen bu şehirde **istediğini** yapmakta serbestsin-

3- Bir de babaya ve çocuğuna yemin olsun!

4- Hiç şüphesiz ki biz insanı zorluklara göğüs gelecek şekilde yarattık.

5- O, hiç kimsenin kendisinin hakkından gelemeyeceğini mi zannediyor?

6- “Ben, **İslam'a engel olmak için ve kendim için** çokça mal harcadım” diyor.

7- O, hiç kimsenin kendisini görmediğini mi zannediyor?

8, 9- Biz ona iki göz, bir dil ve iki dudak vermedik mi?

10- Biz ona yüksek iki yol gösterdik.

Açıklama:

1. Birinci ayette geçen şehirden maksat Mekke'dir. Mekke, Allah'ın kutsal ve dokunulmaz kıldığı bir şehirdir.

2. Et ve kemik yığını olan insan, hiç kimsenin kendisini yenemeyeceğini zannediyor. Gücüne, gençliğine ve servetine aldanyor. Halbuki gözle görülemeyen bir virüs bile onun hakkından gelmeye yeterlidir.

**

Zor Yokuş Nedir Bilir misin?

11- Fakat **insan** zor yokuşu tırmanamadı.

12- Zor yokuş nedir bilir misin?

13- Kölenin boynundaki bağı çözmektir.

14, 15, 16- Veyahut kıtlık gününde ister yakın akrabadan yetim olsun ister toza toprağa bulanmış yoksul olsun yemek yedirmektir.

17- **Bunların** yanı sıra bir de iman edenlerden, birbirlerine sabrı tavsiye edenlerden ve birbirlerine merhametli olmayı tavsiye edenlerden olmaktadır.

18- **Amel defterini** sağından alacak olanlar bunlardır.

19- Ayetlerimizi inkâr edenler ise **amel defterini** solundan alacak kimselerdir.

20- Onların üzerine kapatılmış bir ateş vardır.

Açıklama:

Akabe, dağa çıkan yokuş demektir. Allah Teâlâ insanların anladığı kelimeler ve kavramlar üzerinden örnekler verir. İnsan, kendisinin çok güçlü ve yenilmez olduğunu zanneder fakat bir yokuşu bile çıkamaz. Bu yokuş dağa çıkan bir yokuş değildir. Bilakis bu yokuş, aşılması zor olan iyilik yokuşudur. İyilik yokuşuna herkes çıkamaz. Herkes bu yokuşu aşamaz. İyilik yokuşu köle edinmek değil, köleyi azat etmektir. İyilik yokuşu; yakın akrabadan olan yetimlere kol kanat germektir, üstü başı toz olmuş, sokağa terk edilmiş evsizede yemek yedirmektir ve onu giydirmektir. Zor yokuş işte budur.

**

91- ŞEMS SÛRESİ

15 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Nefis, nefse hayrın ve şerrin ilham edilmesi, Semud kavmi ve Allah'ın, yaptıklarının sonucundan korkmaması.

Nefsini Arındıran Kurtulur

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9- Güneşe ve onun ışığına, Onun ardından giden aya, **karanlığı** açtığı zaman gündüze, **aydınlığı** örttüğü zaman geceye, gökyüzüne ve onu inşa edene, yeryüzüne ve onu yayana, nefse ve onu biçimlendirene yemin olsun! **-Rabbin, insanın nefesine** hem kötülüğü hem de sakınmayı ilham etti- Hiç şüphesiz ki **nefsini şirkten ve inkârdan** arındıran kişi kurtuluşa ermiştir.

10- **Nefsini şirke ve inkâra** gömen ise kaybetmiştir.

Açıklama:

1. Allah Teâlâ, gözlerimizle gördüğümüz kâinatla ilgili bazı olaylara dikkatimizi çektikten hemen sonra insanın nefesine iyiliğin de kötülüğün de ilham edildiğine vurgu yaptı. Evrende meydana gelen her olay önemlidir. Güneş ne kadar önemliyse ay da bir o kadar önemlidir. Gece ne kadar önemliyse gündüz de bir o kadar önemlidir. Allah Teâlâ'nın yemin etmesi, insanların yemin etmesi gibi değildir. Onun yemin etmesi dikkat çekmek içindir. Allah Teâlâ yeminlerden hemen sonra söyleyeceği sözün ne kadar önemli olduğunu vurgulamak için öncelikle insanın dikkatini çekmiştir.

2. İnsan iyilik yapmaya da kötülük yapmaya da uygun bir fitratta yaratılmıştır. Hangi tarafı faal yaparsa o taraf güçlenir. Nefsinin bir dediğini iki etmeyen kişi, nefisini karanlığın içinde boğacak ve sonunda kaybedenlerden olacaktır. Nefsini şirkten, günahattan, küfür ve nifaktan arındıran ise kurtuluşa erecektir.

**

Nefsini Arındırmak Yerine Kötülüğe Boğan Semud Kavminin Akıbeti

11- Semud **kavmi** haddini aşması nedeniyle **hakki** yalanladı.

12- **Kavmin** en azgın olan kişisi, **kendilerine mucize olsun diye gönderilen deveyi kesmek için** harekete geçti.

13- Allah'ın resulü **Salih** onlara, “Allah'ın **mucize olsun diye gönderdiği** devesine ve onun su içmesine karışmayın!” dedi.

14- Fakat onlar onu yalanladılar, ardından **deveyi** boğazladılar. Günahları sebebiyle Rableri onların üzerine azabını gönderdi ve onların hepsini aynı şekilde cezalandırdı.

15- **Allah** onlara **yaptığının** sonucundan korkmaz.

Açıklama:

1. İnsanın nefesine hem iyilik hem de kötülük yapabilmesi ilham edilmiştir. Bu bölümdeki ayetlerde nefsinin peşinden giden Semud kavminin akıbetinden bahsedilmiştir. Semud kavmi, kendilerine gelen Hz. Salih'i yalanlamış ve onu yalancılıkla itham etmiş ve ondan, peygamber olduğunu ispatlaması için bir mucize getirmesini istemişlerdi. Allah Teâlâ onlara, mucize olsun diye bir deve gönderdi ve: “Buna dokunmayın” dedi. Fakat Semud kavmi zamanla deveye aşına oldu. İlk zamanlarda mucize olarak gördükleri devenin, yediğini ve içtiğini görünce onu değersiz gördüler ve bu mucizeye aşına oldular. Deveyi kesmeye teşebbüs ettiler ve aralarından bir kişiyi bu iş için seçtiler. Deveyi bir kişi kesti ama azap hepsinin üstünü kapladı. Zira hepsi bu cinayetin ortaklarıydı. Eylemi bir kişi yapmış olsa bile eylemi hep birlikte planlamışlardı. Bu nedenle Allah Teâlâ onların hepsini cezalandırdı.

2. Allah Teâlâ hesap veren değil, hesap sorandır. Bu nedenle yaptıklarının sonucundan korkmaz.

**

92- LEYL SÛRESİ

21 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Her insanın amelinin farklı olması, Rabbine karşı cimri ve nankör olanla Rabbine karşı cömert ve şükreden kişinin durumu ve Allah'ın rızası.

İyilere İyilik Yolu, Kötülere Kötülük Yolu Kolaylaştırılmıştır

1, 2, 3, 4- **Aydınlığı** örttüğü zaman geceye, aydınlandığı zaman gündüze ve erkekle kadını yaratana yemin olsun ki hiç şüphesiz ki her birinizin gayreti farklıdır.

5, 6, 7- Her kim **Allah için** verir, **ondan** korkar ve en güzel olan **tevhid sözünü** tasdik ederse biz güzel **ameller** işlemeyi ona kolaylaştırırız.

8, 9, 10- Her kim de cimrilik yapar, kendisini **imandan** müstağni görür ve en güzel olan **tevhid sözünü** yalanlarsa biz de kötü **ameller** işlemeyi ona kolaylaştırırız.

11- O kişi **cehenneme** atıldığında kendisine malı fayda vermeyecektir.

Açıklama:

1. Allah Teâlâ birbirine zıt olan kavramlara dikkat çektikten sonra insanların amellerinin birbirine zıt olduğuna vurgu yapmıştır. İnsanlar iyiler ve kötüler olmak üzere ikiye ayrılırlar. Herkesin ameli farklıdır ve farklı bir şekilde

sonuçlanacaktır. Müminler iyilik yaparlar, bunun karşılığında iyi bir karşılık bulurlar. İnkârcılar ise kötülük yaparlar, bunun karşılığında cezalarını görürler.

2. Allah'ın istediği şekilde hayat sürenlerin işleri kolaylıkla hallolur. Onlar sıkıntı çıkarmazlar, sıkıntılarını büyütmezler, insanlara rahatsızlık vermezler ve kendilerini iman etmekten müstağni görmezler. Böyle kişiler için cennetin ve cennete ulaştırılan salih amelleri işlemenin yolu kolaylaşır. Bunlar bir iyilik yapmak istediklerinde, iyilik onların ayağına gelir.

3. Allah'ın istediği şekilde hayat sürmeyenlerin ise işleri rast gitmez. Onlar küçük şeyleri büyütürler, pireyi deve yaparlar, sorun çıkarırlar ve kendilerini iman etmekten müstağni görürler ve iman etmeye yanaşmazlar. Böyle kişiler için cehennem ve cehenneme götüren kötü amelleri işlemenin yolu kolaylaşır. Bunlar bir kötülük işlemek istediklerinde, kötülük onların ayağına gelir.

**

Allah Rızası İçin Gayret Edenlerle Gayret Etmeyenlerin Akıbeti

12- Hidayeti açıklamak bize aittir.

13- Ahiret de bizindir dünya da.

14- Ben sizi alev alev yanayan bir ateşe karşı uyarıyorum.

15- Oraya azgın kişiden başkası girmez.

16- O, **hakki** yalanlayan ve **ona** arkasını dönüp gidendir.

17- **Allah'tan** çok korkan kişi ise oradan uzak tutulacaktır.

18- O, malını **kendisini** arındırmak için verendir.

19- Birinin yanında beklediği bir iyiliğin karşılığı olarak değil;

20- Yalnızca en yüce olan Rabbinin rızasını kazanmak için **verendir**.

21- Bu kişi yakında **Allah'ın verdiklerine** razı olacaktır.

Açıklama:

1. Hidayeti açıklamak ve ona muvaffak kılmak Allah'a aittir. Resulün ve davetçinin görevi uyarılmaktır. İsteyen, uyarıları dikkate alır, isteyen almaz. Uyarıları dikkate almayan kişi kızgın ve alevli ateşe girer. Uyarıları dikkate alan kişi ise cehennemden uzaklaştırılır.

2. Müminlerin bir özelliği de yalnızca Allah rızası için infak etmeleridir. Müminler; tanınmak, meşhur olmak ve cömert olarak bilinmek için değil, sadece Allah rızası için infak ederler. Bu niyetle malını infak eden kişi Allah'ın rızasına nail olacaktır.

**

93- DUHA SÛRESİ

11 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Resulullah (s.a.s.)'e teselli, Allah'ın verdiği rıza, yetim, geçmişi hatırlama ve Allah'ın nimetini hatırd tutma.

Resulullah (s.a.s.)'e Teselli ve Tavsiye

1, 2, 3- Gündüzün ilk aydınlığına ve sessizliğe büründüğü zaman geceye yemin olsun ki Rabbin seni terk etmedi ve **sana** kızmadı.

4- Ahiret senin için dünyadan daha hayırlıdır.

5- Rabbin **istediklerini** sana yakında verecek ve sen razı olacaksın.

6- **Rabbin** seni yetim bulup barındırmadı mı?

7- Seni, yolunu kaybetmiş bir halde bulup yol göstermedi mi?

8- Seni muhtaç bir halde bulup zengin kılmadı mı?

9- Yetime gelince, ona zorluk çıkarma!

10- **Muhtaç olduğundan dolayı** isteyen kişiyi azarlama!

11- Rabbinin verdiği nimete gelince, **ondan** bahset!

Açıklama:

1. Allah Teâlâ Resulullah (s.a.s.)'e bir zamanlar onun yetim, yolunu kaybetmiş ve muhtaç olduğunu hatırlattıktan sonra ona yuva açtığını, yol gösterdiğini ve onu zengin kıldığını söylemiştir. Resulullah (s.a.s.) yetim olarak büyüdü. Bu nedenle yetim olmanın nasıl bir duygu olduğunu çok iyi biliyordu ve bunu unutmaması gerekiyordu ki toplumdaki yetimlere sahip çıkabilsin. Yolunu kaybetmişti. Toplumdaki yozlaşmadan Hira Dağı'na kaçıyor. Bir kayboluşun içindeydi. Arıyordu, arayışın içindeydi. Allah Teâlâ onu buldu ve ona doğruyu ve yanlışı gösterdi. Ona tevhide, yüce ahlakı ve erdemliliği öğretti. Onu muhtaç bir halde buldu. Ona en büyük zenginlik olan kanaati verdi. Ona en büyük servet olan gönül tokluğunu verdi. Ona biriktirmeyi değil, paylaşmayı öğretti.

2. Allah Teâlâ Resulullah (s.a.s.)'in biyografisinden üç hususa dikkat çekti: “Yetimdin, kayıptın ve yoksuldun. Ben seni büyüttüm, ben seni buldum ve ben seni zengin kıldım. Sana verdiğim bu nimetleri unutma.” Allah'ın bulmadığı kişi kayıplardadır. İmana sahip olan kişi, Allah'ın, karanlıklardan aydınlığa çıkardığı kişidir. İnsana verilen her nimet Allah'tandır ve bunun unutulmaması, sürekli güncel tutulması gerekir.

**

94- İNŞİRAH SÛRESİ

8 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Resulullah (s.a.s.)'e teselli, inşirah, Resulullah (s.a.s.)'in şanının yüceliği, zorlukla beraber kolaylık ve sürekli faaliyet halinde olma.

Resulullah (s.a.s.)'e Teselli ve Tavsiye

1- Biz senin gönlünü genişletmedik mi?

2- Üzerindeki **günahın** ağırlığını kaldırmadık mı?

3- Nitekim o senin sırtını bükmişti.

4- Ayrıca biz senin şanını yücelttik.

5- Hiç şüphesiz ki her zorlukla beraber bir kolaylık vardır.

6- Gerçekten her zorlukla beraber bir kolaylık vardır.

7- **Salih bir ameli** bitirdiğin zaman **yenisi için** ayağa kalk!

8- Ve yalnızca Rabbine rağbet et!

Açıklama:

1. Resulullah (s.a.s.)'in gönlünün veya kalbinin genişlemesi iki şekilde tefsir edilmiştir. Bir yoruma göre bu, Resulullah (s.a.s.)'in kalbinin yarılması ve orada şeytana ait payın çıkarılmasıdır. Diğer bir yoruma göre ise onun kalbinin manevî açıdan genişlemesidir. Yani kalbin sabırlı, metanetli, kanaatkâr, dürüst, temiz, ince ruhlu, diğerkâm, cömert, anlayışlı olması ve ilimle ve hikmetle dolup taşmasıdır.

2. Resulullah (s.a.s.)'in şanı hem hakkın yanında hem halkın yanında yücedir. Onun ismi Kelime-i Şehadet'in bir parçasıdır. Onun ismi her millette vardır. Onun ismi her ezanda zikredilir. Onun ismi her namazın oturuşunda sâlat ve selamla zikredilir.

3. Mümin boş durmaz, boş durmayı sevmez. Dünyalık işlerini de ahirete yönelik işlerini de ihmal etmez. Birini bitirir, diğerine geçer. Zamanını malayani şeylerle geçirmez. Salih amellerden birini bitirir bitirmez bir diğerine geçer.

**

95- TİN SÛRESİ

8 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

İnsanın İmanı veya İnkârı Tercih Etmesi

1, 2, 3, 4, 5- **İbrahim'in vahiy aldığı Şam'daki İncir Dağına, İsa'nın vahiy aldığı Kudüs'teki Zeytin Dağına, Musa'nın vahiy aldığı Mısır'daki Sina Dağı'na ve Muhammed'in vahiy aldığı şu güvenli şehir Mekke'ye yemin olsun ki hiç şüphesiz ki biz insanı gerçekten en güzel biçimde yarattık. Sonra da onu aşağıların aşağısına gönderdik.**

6- İman eden ve salih ameller işleyenler bunun dışındadır. Onlar için kesintisiz bir mükâfat vardır.

7- **Ey insan! Tüm delillere rağmen seni hesap gününü** yalanlamaya götüren sebep nedir?

8- Allah hüküm verenlerin en doğru hüküm vereni değil midir?

Açıklama:

1. İlk ayetlerde geçen "incir ve zeytin" kelimeleri hakkında birçok yorum yapılmıştır. Ayetlerin bağlamına bakarak semavî kökenli dinlerin resullerinin vahiy aldıkları şehir veya yer olması daha uygun görülmüştür.

2. İnsan en güzel şekilde ve en güzel biçimde yaratılmıştır. İnsan tüm canlılar içerisinde yaratılış bakımından en üstün özelliklere sahiptir. Hem fiziksel özellikleri bakımından hem de akıl ve irade sahibi olması açısından tüm canlılardan üstündür.

3. İnsanı Allah'ın yanında değerli yapan, onun sahip olduğu imandır. İnsan imanla değerlidir. İman eden kişi, Allah'ın yanında, bitmeyen ve tükenmeyen bir mükâfatın sahibi olacaktır.

**

96- ALAK SÛRESİ

19 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

İslam'ın ilk emri, okumanın önemi, insanın yaratılışı, kalem, Allah'a kulluk etmeye yeltenenlerin akıbeti, takva, kâfirlere uyarı, zebaniler ve Allah'a kulluk.

İslam'ın İlk Emri: Oku!

- 1- Yaratan Rabbinin ismiyle oku!
- 2- O, insanı aşılannmış bir yumurtadan yarattı.
- 3- Oku! Zira Rabbin en cömert olandır.
- 4- O, insana kalemle **yazmayı** öğretti.
- 5- İnsana bilmediği şeyler öğretti.

Açıklama:

1. Müfessirlerin çoğunluğuna göre Kur'an'ın ilk nazil olan ayetleri bu beş ayettir. İslam'ın ilk emri "Oku" diyerek başlamıştır. İslam, cehaleti ortadan kaldırmak için gelmiştir. Fakat en büyük cehalet Allah'ı bilmemektir.
2. Allah Teâlâ insanı erkeğin spermi ile kadının yumurtasının birleşmesi sonucu meydana gelen maddeden yani zigottan yaratmıştır.
3. Allah Teâlâ ilim öğrenme gayesinde olanlara kendi lütfundan ikramlarda bulunur. En büyük nimetlerden biri de bilginin gelecek nesillere kalemle/klavyeyle taşınabilmesidir. Bu da Allah'ın ikramlarından biridir. Çünkü insan diğer canlılardan farklı olarak, içgüdüsel bilgileri olmadan doğmaktadır.

**

Namaz Kılanı Engellemeye Çalışanı Gördün Mü?

- 6- Hayır! Gerçekten insan haddini fazlasıyla aşıyor.
- 7- Çünkü kendisini **iman etmekten** müstağni görüyor.
- 8- Hiç şüphesiz ki tüm dönüşler Rabbine olacaktır.
- 9, 10- Bir kul namaz kıldığında **onu** engelleyen kişi hakkında ne dersin?
- 11, 12- Ne dersin? O kul doğru yoldaysa veyahut **Allah'tan** korkmayı emrediyorsa?
- 13- Ne dersin? Kendisi de **hakki** yalanlayan ve **ona** arkasını dönen biriye?
- 14- O kişi, Allah'ın **her şeyi** gördüğünü bilmiyor mu?
- 15- Hayır! Eğer o kişi buna bir son vermezse biz onun perçeminden tutup sürükleyeceğiz.
- 16- Yalancı ve günahkâr perçeminden.
- 17- O kendi meclisini çağırın!
- 18- Biz de zebanileri çağıracağız.
- 19- Hayır! **Ey Muhammed!** Ona itaat etme; secde et! **Ey haddini aşan adam!** Sen de yaklaş!

Açıklama:

1. Ebu Cehil, Resulullah (s.a.s.)'in Kâbe'de namaz kılmasına izin vermeyeceğini söylüyor ve onu engellemeye çalışıyordu. Hatta Kâbe'de bir daha namaz kıldığını gördüğü takdirde Resulullah (s.a.s.)'i boğarak öldürmekle

tehdit ediyordu. Allah Teâlâ Resulullah (s.a.s.)'i onun şerrinden korudu ve Ebu Cehil bir daha ona yaklaşamaz oldu.

2. İnsan kendisini müstağni gördüğünden dolayı kibirlenir ve haddini aşar. Hâlbuki insan etten ve kemikten oluşan, acıkan, susayan ve yorulan bir canlıdan başkası değildir.

3. Namaz kılmak, oruç tutmak ve ibadet etmek isteyen birine engel olan kişi Ebu Cehil'in adetini sürdürmektedir. Zira o da namaza ve ibadete karşı çıkıyor ve ibadet etmek isteyeneye engel olmaya çalışıyordu.

4. 19'uncu ayete iki şekilde mana verilmiştir. Birinci manaya göre bu ayetteki muhatap sadece Resulullah (s.a.s.)'dir. Buna göre mana şöyledir: “**Ey Muhammed!** Ona itaat etme; secde et ve **Rabbine** yaklaş!” İkinci manaya göre ise ayetin ilk cümlesi olan “Ona itaat etme; secde et!” ifadesinin muhatabı Resulullah (s.a.s.)'dir. “Yaklaş” ifadesinin muhatabı ise Ebu Cehil'dir. Ayetlerin siyak ve sibakı bu manaya da uygundur. Çünkü bir önceki ayetlerde hep ikili karşılaştırma yapılmıştır. Allah en iyi bilendir.

**

97- KADİR SÛRESİ

5 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Kur'ân, bin geceden hayırlı Kadir gecesı, melekler, Cebrail ve esenlik.

Kur'ân'ın İndiği Mübarek Gece Olan Kadir Gecesi

- 1- Hiç şüphesiz ki biz bu **Kur'ân'ı** Kadir gecesinde indirdik.
- 2- Kadir gecesinin ne olduğunu biliyor musun?
- 3- Kadir gecesı bin aydan daha hayırlıdır.
- 4- O **gece** melekler ve Ruh, Rablerinin izniyle her iş için peyderpey inerler.
- 5- O **gece**, fecrin doğuşuna kadar selamettir.

Açıklama:

Kadir/Kadr kelimesi ölçme, kıymet, kadrini bilme ve takdir etme gibi anlamlara gelmektedir. Kur'ân'ın indiği gecenin ismi Kadir/Kadr gecesidir. Âlimlerin çoğuna göre Kadir gecesı, Ramazan ayının son on günündeki tekli gecelerden biridir. Kadir gecesı bin aydan daha hayırlı bir gecedir. Bu gecede yapılan ibadetlerin, iyiliklerin ve güzel işlerin sevabı kat kat verilecektir. Kadir gecesı, bir sonraki yılın yıllık planının ve programının yapıldığı gecedir. O gece melekler her iş için yeryüzüne inerler. O gece selamet, esenlik ve barış gecesidir. Bu durum fecrin doğuşuna kadar devam etmektedir.

**

98- BEYYİNE SÛRESİ

8 ayettir. Medine'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Beyyine, kesin delil, Ehl-i Kitab'ın ve müşriklerin inadı, Allah'a ibadet, ihlas, namaz, zekât, kâfirlerin akıbeti ve müminlerin elde edeceği mükâfat.

Ehl-i Kitab'ın, Müşriklerin ve Müminlerin Allah Katındaki Durumu

1- Ehl-i Kitab'ın kâfirleri ve müşrikler, kendilerine apaçık delil gelinceye kadar **sahip oldukları inançtan** ayrılacak değildir.

2- **Apaçık delil**, Allah'tan **gelen ve onlara** tertemiz sahifeleri okuyan resuldür.

3- O **sahifelerde** dosdoğru hükümler vardır.

4- Kendilerine kitap verilen **Ehl-i Kitap**, kendilerine apaçık delil geldikten sonra fırkalara bölündü.

5- Hâlbuki onlara, dini yalnızca Allah'a has kılarak ibadet etmeleri, namaz kılmaları ve zekât vermeleri emredilmişti. Dosdoğru din işte budur.

6- Hiç şüphesiz ki Ehl-i Kitab'ın kâfirleri ve müşrikler, cehennem ateşinde ebediyen kalacaklardır. Bunlar yaratılmışların en şerlileridirler.

7- İman eden ve salih amel işleyenler ise yaratılmışların en iyileridirler.

8- Onların Rableri katındaki mükâfatı, altından ırmakların aktığı Adn cennetleridir. Onlar orada ebediyen kalacaklar. Allah onlardan razı oldu, onlar da **Allah'tan** razı oldular. Bu **mükâfat**, Rabbine **karşı gelmekten** korkan kişi içindir.

Açıklama:

1. Resulullah (s.a.s.) apaçık delildir. O, birçok mucizeyle gelmişti. Ehl-i Kitap onun geleceğinden haberdardı ve fiziksel özelliklerine varıncaya kadar onu yakından tanıyordu.

2. Din yalnızca Allah için yaşanmalıdır. Namaz, oruç, hac, zekât, kurban, iyilik, inanç ve kulluk yalnızca Allah için ve onu razı etmek için yapılmalıdır.

3. Yaratılmışların veya yeryüzünün en şerlileri kâfirlerdir. Rabbini bilmeyen kişinin zerre kadar değeri yoktur. İnsanı değerli yapan, malı ve sahip oldukları değildir. Onu değerli yapan yalnızca imanı ve takvasıdır.

**

99- ZİLZAL SÛRESİ

8 ayettir. Medine'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Kıyamet sarsıntısı, yeryüzünün konuşması, insanların gruplara ayrılması, zerre kadar iyilik ve zerre kadar kötülüğün karşılıksız kalmaması.

Kıyamet Depremi ve Zerre Ağırlığındaki Amellerin Bile Önemli Olduğu Mahşer Günü

1- Yeryüzü şiddetle sarsıldığında,

2- Yeryüzü, **içindeki** ağırlıkları dışarıya çıkardığında,

3- İnsan, "Ona ne oluyor?" diye sorduğunda,

4- İşte o gün **yeryüzü, üzerinde gerçekleşen** tüm haberlerini konuşacaktır.

5- Çünkü Rabbin ona **konusmasını** ilham etmiştir.

6- O gün insanlar, kendilerine amellerinin gösterilmesi için gruplara ayrılırlar.

7- Her kim zerre ağırlığında bir iyilik yapmışsa onu görecektir.

8- Her kim de zerre ağırlığında bir kötülük yapmışsa onu görecektir.

Açıklama:

1. Kıyamet büyük bir sarsıntıyla kopmaya başlayacak ve yeryüzü, içindeki ağırlıkları dışarı atacaktır. Bazı müfessirlere göre bu ağırlıklar yeryüzünün hazineleridir. İnsanların, sahip olmak için birbirlerini öldürdükleri hazineler o gün dışarı atılacak ve kimse onlara bakmayacaktır. Zira herkes kendi canını kurtarmanın derdinde olacaktır. Bazı müfessirlere göre ise yeryüzünün ağırlıklarından maksat, toprağın altındaki ölümlerdir.

2. Yeryüzü, insanların yaptığı amellerin görgü tanığıdır. Kıyamet gününde yeryüzü konuşacak ve üzerinde yaşanan tüm olayları anlatacaktır. Yeryüzü, üzerinde yapılan iyilikleri de kötülükleri de haber verecektir. Nitekim vücudumuz da bizim için başka bir şahittir. Allah Teâlâ ellerimizi ve ayaklarımızı konuşturacaktır. Rabbimizin görevlendirdiği melekler de amellerimizi kayıt altına almaktadır. Onlar da görgü tanıklarıdır. En büyük şahit ise Allah Teâlâ'dır. O, kullarının her amelinden bizzat kendisi haberdardır.

3. İnsanlar dinlerine, amellerine ve dünyaya geliş tarihlerine göre gruplara ayrılacaklar ve herkese amelleri gösterilecektir. O gün zerre ağırlığında iyiliğin de kötülüğünde bir karşılığı olacaktır. Bugün önemsiz görülen her iyilik ya da her kötülük kıyamet gününde kimileri için kurtuluş vesilesi olacaktır.

**

100- ÂDİYAT SÜRESİ

11 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

İnsanın, Rabbinin verdiği nimetlere nankörlükle karşılık vermesi, insanın mala olan düşkünlüğü; kalplerde ve kabirlerde olan şeylerin ahiret gününde gün yüzüne çıkarılması.

İnsanın Rabbine Karşı Nankörlüğü ve Kıyamet Gününde Her Şeyin Ortaya Dökülmesi

1, 2, 3, 4, 5- Soluk soluğa koşan, **nallarıyla** kıvılcım çıkaran ve şafak vakti baskın yapan, bu esnada tozu dumana katan ve **düşman** birliğinin ortasına dalan atlara yemin olsun!

6- Hiç şüphesiz ki insan Rabbine karşı çok nankördür.

7- Ve buna kendisi de şahittir.

8- Hiç şüphesiz ki onun mala olan sevgisi de çok fazladır.

9- O, kabirlerdekilere dışarı çıkartıldığında ne olacağını bilmiyor mu?

10- Bir de kalplerdeki şeyler ortaya döküldüğünde.

11- Hiç şüphesiz ki Rableri o gün onların **her şeyinden** haberdardır.

Açıklama:

1. Allah Teâlâ önce tüm dikkatleri savaşçı atlara çekmiş, ardından insanın nankörlüğüne değinmiştir. Savaş atları, bir avuç arpa veren efendilerinin her emrini yerine getirir, onlar için mızraklara göğüs gerer, düşmanın ortasına dalar ve canını feda eder. İnsan ise Rabbinin verdiği nimetleri kendine saklar, Rabbi için harcamaz, mala tamah eder ve ihtiyaç sahiplerini bundan mahrum bırakır.

2. İnsan kendi kendisinin en iyi şahididir. Kendisinin iyi mi kötü mü olduğunu herkesten daha iyi bilir.

3. Kıyamet gününde kabirdeki ölümler ve kalplerdeki sırlar dışarı çıkarılacaktır. Hiçbir gömü gömülü ve hiçbir sır, sır olarak kalmayacaktır. O gün ne hüznler ne sevinçler ne nefretler ne de duygular gizli kalacaktır.

**

101- KARIA SÛRESİ

11 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Kıyametin ansızın gelmesi, amel terazilerinin kurulması, salih amelleri ağır gelenlerin mutlu bir hayata kavuşmaları ve kötü amelleri ağır gelenlerin kötü bir sonla karşılaşmaları.

Ansızın Gelecek Olan Kıyamet ve Sonrasında Yaşanacak Bazı Olaylar

- 1- Karia!
- 2- Karia da nedir?
- 3- Karia'nın ne olduğunu biliyor musun?
- 4- O gün insan, etrafa saçılmış kelebekler gibi olur.
- 5- Dağlar ise havada süzülen yün gibi **hafif** olur.
- 6- O gün **iyilik** terazileri ağır gelen kişiye gelince,
- 7- O, memnun edici bir hayatın içinde olacaktır.
- 8- **İyilik** terazileri hafif gelen kişiye gelince,
- 9- Onun varacağı yer Haviye'dir.
- 10- O nedir biliyor musun?
- 11- Kızgın bir ateştir.

Açıklama:

1. Karia, kıyametin isimlerinden biri olup kelime anlamı, birdenbire ortaya çıkan tehlikeli durum, felaket ve şiddetle vurmak demektir. Kıyamet ansızın kopacak ve herkeste büyük bir korku meydana gelecektir. O gün insanlar korkudan etrafa saçılmış kelebekler gibi olacak; ne yapacaklarını ve nereye gideceklerini bilemeyeceklerdir. İnsanlar öldükten sonra ateşe üşüşen ateş böcekleri gibi kontrolsüz ve ne yapacaklarını bilmez bir halde olacaklar. Sonra bir melek onları çekirge sürüsü gibi kontrollü bir şekilde mahşer yerine doğru sevk edecektir. Kıyamet kopmaya başladığında dağlar yerlerinden sökülecek, yün gibi hafifleyecek ve havada süzülecektir.

2. Hesap verme gününde herkesin amelleri tartılacaktır. Allah'ın yanında çok hassas teraziler vardır. Bunlar zerre ağırlığındaki iyilikleri de kötülükleri de tartar. Amel terazileri ağır gelen kişi razı, mutlu ve mesut olacağı bir hayata kavuşacaktır. Salih amelleri yetersiz gelen kişi ise Haviye isimli bir cehenneme girecektir. Haviye, sıcaklığın yüksek olduğu cehennem ateşi demektir. Rabbimiz bizleri muhafaza eylesin!

**

102- TEKASÛR SÛRESİ

8 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Dünyaya dalma, rekabet, ahireti ihmal ve her türlü nimetten hesaba çekilme.

Çoklukla Övünme Yarışı Allah'ı Zikretmekten Alıkoyar

- 1, 2- Çoklukla övünme yarışı sizi kabirlere varıncaya kadar oyaladı.
- 3- Hayır! Kesinlikle yakında **bunu** bileceksiniz.
- 4- Sonra yine hayır! Kesinlikle yakında bileceksiniz.
- 5- Evet, siz eğer kesin bir şekilde bilseydiniz **bu yarışa girmezsiniz**.
- 6- Sizler kesinlikle cehennemi göreceksiniz.
- 7- Sonra onu kesinlikle ayan beyan göreceksiniz.
- 8- Sonra o gün **sahip olduğunuz** her nimetten kesinlikle hesaba çekileceksiniz.

Açıklama:

1. İnsan; malıyla, çocuğuyla, eşyasıyla, arsasıyla, tarlasıyla, ziynet eşyalarıyla ve kendisine ait ne varsa onlarla övünmekten ve onlarla maddî ve manevî baskı kurmaktan hoşlanır. Fakat bu durum kişiyi dünya bataklığına çeker ve bataklığa batırdıkça batırır. Kişi, övünecek bir şey bulamayınca mezar taşıyla ya da mezarda yatan atalarının sayısıyla ve yaptıklarıyla övünmeye başlar. Çünkü aciz olan insan tarihe sığınır, tarihteki şahsiyetlerle övünmeye çalışır ve eksiklerini atalarının erdemleriyle kapatmaya çalışır.

2. Allah'ın yanında dünyanın da içindekilerinin de zerre kadar değeri yoktur. Onun yanında değerli olan, iman ve salih ameldir. Her nimetten dolayı hesaba çekileceğimizin bilincinde olalım. Helalinden kazanılmış malın hesabı kolaydır. Haram yoldan kazanılmış malın hesabı çok zor olacaktır. Bu dünyada sahip olduğumuz maddî ve manevî her nimetten hesaba çekileceğiz. Buna içtiğimiz soğuk su, serin bir gölge, tatlı bir yiyecek ve teknoloji de dâhildir.

**

103- ASR SÛRESİ

3 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

İman etmenin, salih amel işlemenin, sabrı ve hakkı tavsiye etmenin önemi.

Kimler Zarardadır?

- 1- Asra yemin olsun!
- 2- Hiç şüphesiz ki insan zarardadır.
- 3- İman eden ve salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkın yanında **durmayı** tavsiye edenler ve birbirlerine sabırlı olmayı tavsiye edenler bunun dışındadır.

Açıklama:

Asr; zaman, çağ, dönem, yüzyıl ve ikinci vakti için kullanılan bir kelimedir. Allah Teâlâ zamana dikkat çektikten sonra bazı insanların zararda olduğuna değinmiştir. İman etmeyen herkes büyük bir zararla karşı karşıya kalacaktır. En büyük zarar ticarete kaybetmek değildir. Bilakis en büyük zarar, imanı kaybetmek ve imandan mahrum kalmaktır.

**

104- HÜMEZE SÛRESİ

9 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

İnsanın haysiyetiyle alay etmenin cezası, ahirette malın fayda vermemesi ve cehennem azabının büyüklüğü.

İnsanların Haysiyetiyle Alay Edenlerin Akıbeti

- 1- **İnsanlarla** alay eden ve **onları** diliyle çekiştiren herkesin vay haline!
- 2- Bunu yapan kişi mal topluyor ve ikide bir onu sayıyor.
- 3- Çünkü malının, kendisini ebedî kılacağını zannediyor.
- 4- Hayır! **Bunu yapan kişi** kesinlikle Hutame'ye atılacaktır.
- 5- Hutame nedir biliyor musun?
- 6- Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir.
- 7- Öyle ki onun **acısı** yüreklere kadar ulaşır.
- 8- Bu **ateş** onların üzerine kapatılmıştır.
- 9- Uzatılmış sütunların içerisinde.

Açıklama:

Allah Teâlâ insanların mallarını da onurlarını da dokunulmaz kılmıştır. Bu nedenle insanların malına, onuruna ve haysiyetine yapılan saldırılar büyük bir günah kabul edilmiştir. Gıybet, iftira, yalan, dedikodu, haset gibi günahlar, insan onuruna ve saygınlığına zarar verdiği için haram kılınmıştır. İnsanların ayıp ve kusurlarını arayan, onlarla sözlü ya da fiili olarak alay eden ve insanları ister yüzlerine karşı ister arkalarından çekiştirenler için büyük bir azap vardır. Bu sûrede dikkat çeken bir husus da şudur: Cehennem kâfirlerin yurdudur. Hutame isimli cehennem kâfirler için hazırlanmıştır. Ancak kâfirin bu cehenneme girme sebepleri arasında onun inkâr etmesinden, şirke düşmesinden ve ahireti inkâr etmesinden değil de onun kötü amellerinden bahsedilmiştir. Bu da bu amellerin ne kadar kötü olduğunu göstermektedir.

**

105- FİL SÛRESİ

5 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Kâbe'nin korunması, Allah'ın tuzakları bozması, kuş sürüleri ve Allah'ın azabı.

Kâbe'yi Yıkma İsteyen Fil Ordusunun Akıbeti

- 1- Rabbin fil ordusunu ne hale getirdi görmedin mi?
- 2- Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı?
- 3- **Rabbin** onların üzerine kuş sürüleri gönderdi.
- 4- **Kuşlar** onların üzerine topraktan sert taşlar atıyordu.
- 5- **Sonunda Rabbin** onları ezilmiş, yenilmiş bir ekine çevirdi.

Açıklama:

1. Yemen hükümdarı Ebrehe, Kâbe'yi yıkmak için fillerle Mekke'ye kadar gelmişti. Amacı Kâbe'yi yıkmaktı. O bir plan kurdu, Allah da bir plan kurdu. Allah onun planını onun başına geçirdi. Onu ve ordusunu yere serilmiş, çiğnenmiş, ezilmiş ve yenilmiş bir ekine çevirdi.

2. Kâbe Allah'ın koruması altındadır. Allah Teâlâ Mekkelilere Kâbe'yi korumakla lütufta bulundu. Onları düşmanlarından kuş sürüleriyle korudu. Küçükçük kuşlar tonlarca ağırlığa sahip fil ordusunu mağlup etti. Göklerin ve yerin orduları Allah'ın emrindedir. Karıncalar onun ordusudur. Kuşlar onun ordusudur. Çekirgeler onun ordusudur. Bulutlar, yağmur, su, sel, gözle görülen ve görülmeyen tüm varlıklar onun ordusudur.

**

106- KUREYŞ SÛRESİ

4 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Kureyş, Allah'ın takdiri, nimet ve şükür.

İki Büyük Nimet: Açlıktan ve Korkudan Emin Olmak

- 1- Allah'ın fil ordusunu helak etmesi, Kureyş'e kolaylık sağlaması içindi.
- 2- Onların kış ve yaz yolculuğunu **güvenli bir şekilde** yapmaları içindi.
- 3- Onlar **da buna karşılık** bu Ev'in Rabbine ibadet etsinler.
- 4- Çünkü **Rableri** onları açlıktan kurtarıp doyurdu ve korkudan emin kıldı.

Açıklama:

1. Kureyş sûresi mana itibarıyla bir önceki sûre olan Fil sûresinin devamı niteliğindedir. Allah Teâlâ'nın Ebrehe'nin ordusunu helak etmesi Kureyş'e olan bir ikramıdır. Zira onlar büyük bir yıkımdan, savaştan, kargaşadan ve talan edilmekten kurtuldular.

2. Fil hadisesinden sonra Kureyş'e ait kervanlar kış mevsiminde ticaret amacıyla Yemen'e güvenli bir şekilde gidebildi. Daha önce Yemen onlar için güvenli bir güzergâh değildi. Zira kervanlarının yağmalanmasından korkuyorlardı. Fil hadisesinden sonra Kureyş kervanları bir nevi dokunulmaz oldu. Kabileler ve ülkeler onlara imtiyazlar tanıdı. Bu da Mekke'nin ticaret hacmini ve gücünü artırdı.

3. Açlıktan ve korkudan emin olmak büyük bir nimettir. Çünkü bütün nimetler bu iki nimetle anlam kazanıyor. Açlığın, kıtlığın, savaşın ve korkunun hâkim olduğu bir yerde diğer nimetlerin de bir anlamı yoktur.

**

107- MÂUN SÛRESİ

7 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Hesap günü, yetimlerin ve yoksulların hakkı, namazı bilinçli kılma, ibadetlerde riyadan uzak durma ve yardımı esirgeme.

Yetimlere ve Yoksullara Yardım Etmenin Önemi

- 1- Dini yalanlayan kişiyi gördün mü?
- 2- O kişi **hakkını isteyen** yetimi itip kakıyor.

3- Ve yoksulları doyurmaya teşvik etmiyor.

Açıklama:

Dini yalanlayan kişi; yeniden dirilişi, hesaba çekilmeyi ve kul hakkından dolayı sorguya çekilmeyi de yalanlamış sayılır. Bunlara inanmayan birinin kul hakkına dikkat etmemesi ve bencilce bir hayat sürmesi kaçınılmazdır. İslam sosyal adalet dinidir. İhtiyaçlarını temin edemeyen kişiler, maddî durumu iyi olan kişilerin sorumluluğu altındadır. Zekât bu amaçla farz kılınmış ve infak bu amaçla tavsiye edilmiştir.

**

Bilinçsizce Kılınan Namaz, Namaz Değildir

4- Namaz kılanlara yazıklar olsun!

5- Onlar, namazlarından gaflette olan kimselerdir.

6- Onlar, **ibadetlerinde** gösteriş yaparlar.

7- Ve en küçük hayra bile engel olurlar.

Açıklama:

1. Namaz sadece kul ile Allah arasında olan bir ibadet değildir. Namazın sosyal hayata bakan bir yönü de vardır. Namaz kötülüklerden, küçük ve büyük günahlardan da uzaklaştırmalıdır. Namaz kılan kişinin, ahlakı da edebi de güzel olmalıdır.

2. Riya yani gösteriş amacıyla yapılan ibadetler Allah katında makbul değildir. Bir amelin kabul olması için o amelin hem salih olması hem de ihlasla yapılmış olması gerekir. İçinde riya olan her ibadet boşunadır ve faydasızdır.

**

108- KEVSER SÜRESİ

3 ayettir. Mekke’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Kevser, Allah için ibadet, Resulullah (s.a.s.)’e karşı nezaketsizliğin cezası.

Resulullah (s.a.s.)’e Düşmanlık Eden Kişi Her Hayırdan Mahrumdur

1- **Ey Muhammed!** Hiç şüphesiz ki biz sana Kevser’i verdik.

2- Öyleyse namazını yalnızca Rabbin için kıl ve **keseceğin hayvanı yalnızca onun için kes!**

3- Hiç şüphesiz ki sana buğzeden kişi soysuzun kendisidir.

Açıklama:

1. Kevser hakkında birçok görüş vardır. Kevser’in; Kur’ân, İslam, cennette bir nehir, Havz-ı Kevser, bol hayır, Resulullah (s.a.s.)’in ümmetinin çokluğu ve şanının yüceliği olduğu rivayet edilmiştir.

2. Tüm ibadetlerde esas olan onun Allah için yapılmasıdır. Mâun sûresinde ibadetlerini gösteriş için yapanların durumundan bahsedilmiş, bu sûrede ise ibadetin yalnızca Allah için yapılması emredilmiştir.

3. Resulullah (s.a.s.)’e düşmanlık eden, ona dil uzatan ve ona gereken saygıyı göstermeyen kişiler her türlü hayırdan, bereketten ve rahmetten mahrum kalacaklardır.

**

109- KÂFİRÜN SÛRESİ

6 ayettir. Mekke’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Tevhid, dik duruş, kâfirlerden uzak durma ve İslam’la yetinme.

Kâfirlere İhtar!

- 1- De ki: “Ey kâfirler!”
- 2- “Ben sizin ibadet ettiğimize ibadet etmem!”
- 3- “Siz de benim ibadet ettiğime ibadet edecek değilsiniz.”
- 4- “Ben sizin ibadet ettiğimize ibadet edecek değilim.”
- 5- “Siz de benim ibadet ettiğime ibadet edecek değilsiniz.”
- 6- “Sizin dininiz sizin, benim dinim benim olsun.”

Açıklama:

İslam dini tek hak dindir. İslam; inanç sistemiyle, ibadetleriyle, hukukuyla, ahlak ilkeleriyle, emirleri, yasakları ve tavsiyeleriyle eşsizdir. İslam noksansız bir dindir. İslam dininin başka dinlerden desteğe, ilaveye ve katkıya ihtiyacı yoktur. Her Müslüman, inancını temiz tutmalı; dinine, inancına ve ibadetine dışarıdan bir şey almamalı, başka dinlerden, ideolojilerden, sistemlerden ve rejimlerden ekleme yapmamalıdır.

**

110- NASR SÛRESİ

3 ayettir. Medine’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Allah’ın yardımı; insanların Allah’ın dinine akın akın girmesi, tesbih ve hamd.

Başarı ve Zafer Allah’tandır

- 1- Allah’ın yardımı ve fetih geldiğinde
- 2- Ve insanların, Allah’ın dinine gruplar halinde girdiğini gördüğünde
- 3- Rabbini hamdederek tesbih et ve ondan bağışlanmayı dile! Hiç şüphesiz ki o, tövbeleri çokça kabul edendir.

Açıklama:

İslam’ın ilk yıllarında insanlar fertler halinde İslam’a giriyorlarken, sonraki yıllarda kabileler, kavimler ve milletler İslam’a topluca girmeye başladılar. Zafer ve yardım, hidayet ve tevfik Allah’tandır. Bir mümin her koşulda Rabbine hamdetmelidir. Allah Teâlâ bağışlamayı sever, af dileyeni affeder ve tövbe edenin tövbesini kabul eder.

**

111- TEBBET SÛRESİ

5 ayettir. Mekke’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Ebu Leheb, zalimlerin işbirlikçilerine verilecek ceza, mal ve evlatların fayda vermemesi.

Zalimler ve İşbirlikçileri Birlikte Ceza Görecektir

- 1- Ebu Leheb'in iki eli kurusun! Nitekim kurudu da!
- 2- Ona malı da kazandığı da fayda vermedi.
- 3- O, aevli bir ateşe girecektir.
- 4- Karısı da odun taşıyarak;
- 5- Boynunda hurma lifinden örülmüş bir iple.

Açıklama:

1. Ebu Leheb, Hz. Muhammed (s.a.s.)'in amcasıydı. O, iman etmediği ve Resulullah (s.a.s.)'e düşmanlık ettiği için cehenneme girecektir. Allah Teâlâ onun iman etmeyeceğini önceden bildiğinden, onun hakkındaki hükmünü önceden bildirdi. Bu, Kur'an'ın bir mucizesidir. Zira Ebu Leheb göstermelik bir şekilde iman edecek olsaydı bu ayetlerle ilgili birçok şüphe oluşacaktı. Ancak her şeyi bilen Allah, göstermelik bir şekilde dahi olsa onun iman etmeyeceğini biliyordu.

2. Ebu Leheb'in karısı kocasına yardım yataklıktan dolayı cehenneme girecektir. Bu kadın, Resulullah (s.a.s.)'in ve ashabının ayağına diken batsın diye çalı çırpı ve diken toplar, sonra da onların geçeceği yola bırakırdı. Yeter ki Resulullah (s.a.s.) ve ashabı incinsin, müminlerin ayağına diken batsın ve elbiseleri yırtılsın. Bu zalim kadının elinden ancak bu kadar zulüm geliyordu. Onu da ihmal etmiyordu. Fakat onun yaptığı yanına kâr kalmadı. Cehennemde yine çalı çırpı, diken ve odun toplayacak. Hem de kendisini yakmak için... Resulullah'a zarar vermek, eziyet etmek ve onu üzme isteyen herkesin sonu buna benzer bir şekilde son bulacaktır.

**

112- İHLAS SÛRESİ

4 ayettir. Mekke'de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Tevhid, ihlas, Allah'ın her türlü noksanlıktan tenzih edilmesi.

Allah Tüm Noksan Sıfatlardan Münezzehtir

- 1- De ki: "Allah tektir."
- 2- "Allah Samed'dir."
- 3- "O **hiç kimsenin** babası değildir ve **hiç kimseden** de doğmadı.
- 4- "Hiç kimse ona denk değildir."

Açıklama:

Allah tek ilahdır, tek yaratıcıdır ve tek mabuttur. Onun eşi, benzeri, dengi, ortağı, oğlu ve kızı yoktur. Allah Samed'dir. Hiç kimseye muhtaç değildir. Her şey ona muhtaçtır. Allah oğul ya da kız babası değildir. Hz. İsa onun oğlu olmadığı gibi, melekler de onun kızları değildir. Allah da kimsenin oğlu değildir ve hiç kimseden meydana gelmedi.

**

113- FELAK SÛRESİ

5 ayettir. Medine’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Şerden, kötülükten, sihirden, üfürükçülerden ve hasetçilerden Allah’a sığınma.

Tüm Varlıkların Şerrinden Allah’a Sığınırız

- 1- De ki: “Bütün mahlukatın Rabbine sığınırım.”
- 2- “Yarattığı her şeyin şerrinden,”
- 3- “Karardığı zaman gecenin şerrinden,”
- 4- “Düğümlere üfürenlerin şerrinden,”
- 5- “Bir de haset ettiğinde hasetçinin şerrinden.”

Açıklama:

Felak; mahlukat, varlık, yarmak, çatlatmak, yarıp çıkarmak ve karanlığı yarıp ortaya çıkan sabah anlamına gelmektedir. Her varlığın hem hayrı hem şerri vardır. Tüm varlıkların şerrinden Allah’a sığınırız. Gece ve gündüz vakti ortaya çıkan şerlerden; üfürükçülerin, sihirbazların, şarlatanların ve insanları etkileri altına alanların şerrinden Allah’a sığınırız. Hasedini içinde tutmayıp eyleme geçirenin de şerrinden Allah’a sığınırız. Zira içerdeki haset sadece sahibini yakar. Fakat eyleme geçen haset, haset edeni yaktığı gibi haset edileni de yakar.

**

114- NAS SÛRESİ

6 ayettir. Medine’de nazil olmuştur.

Anahtar Kelimeler:

Sinsice ve hileli yollarla vesvese veren cinlerin ve insanların şerrinden Allah’a sığınma.

İnsî ve Cinnî Şeytanların Şerrinden Allah’a Sığınırız

- 1, 2, 3, 4- De ki: “Sürekli gidip gelen vesvesecinin şerrinden; insanların Rabbine, insanların yöneticisine ve insanların ilahına sığınırım.”
- 5- “Zira o, insanların kalbine vesvese verir.”
- 6- “Onların bazıları cinlerden bazıları ise insanlardandır.”

Açıklama:

Dördüncü ayette geçen “Hannas” (الخناس) kelimesi; pes etmeyen, sürekli gidip gelen, sinsice hareket eden demektir. Bu, kötülük yapmaktan geri durmayan, pes etmeyen, kötülük yapacak bir yol arayan ve her türlü yolu kullanan kimseler için kullanılan bir vasıftır. Vesvese, kalbe atılan zehirli bir virüstür. Bazen küçük bir şüpheyle başlar ve cinayetle son bulur. Bazen bir zanla başlar ve bir yuvanın dağılmasına neden olur. Vesvese veren, fısıldayan ve insanları şüpheye düşüren her türlü insî ve cinnî şeytanın şerrinden Allah’a sığınmak gerekir.

**